

PROLETAREC

Slovensko Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

STEV.—NO. 800.

CHICAGO, ILL., 11. januarja (January 11th), 1923.

LETO—VOL. XVIII.

Upravništvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

PO SVETU.

Kaj je novega po svetu?

Da govorimo v jeziku modrih ljudi: "Vse po starem."

V Parizu je prišel na zadnji konferenci angleških, francoskih in drugih zaveznških državnikov spor do vrhunca in alianca je s tem prestala. Ostala je še na papirju, da bo vplivala na ljudstva prizadetih držav kot moralna sila. V resnici pa tudi to že davno ni več.

Spor je moral priti, kajti sedaj, ko so nekdanje centralne sile pogažene, ni zveza za obrambo zapadne "civilizacije" nič več potrebna. Razun tega, kaj pa je "zapadna" civilizacija? Isto, kar je bila nemška kultura v kajzerjevem pomenu besede: Borba za svetovne trge, za kolonije, morske ožine, sfere vpliva v tujih, gospodarsko nerazvitih deželah, tekma za oljne vrelce, rude, gozde, strateške pozicije, sploh za nadvlado kapitalizma ene države nad kapitalizmi drugih držav. To je današnja civilizacija.

Sedaj, ko sta se angleški in francoski ministerski preds. razšla brez sporazuma glede taktike napram tirjanju vojne odškodnine od Nemčije, se svet vprašuje, — ne ves, ampak le tisti del, ki se interesira za take reči, — kaj bo prihodnji korak francoskega imperikalizma. V Berlinu so nervozni in so se udali usodi. Kar pride, pride. Če se nemško ljudstvo upre francoski invaziji, dobro, če ne; pa itak ni pomoči. Ako se Amerika postavi v bran za interese Nemčije, bo nemško ljudstvo zadovoljno, ako ne, bo treba en čas potrpeti. Saj pride ura obračuna! Če pride. . . In kakšen bo obračun, kadar pride, je še nerazvezano vprašanje.

Vodilni zavezniki, Velika Britanija in Francija, sta se na sestanku svojih ministerskih predsednikov, ki se je vršil prve dneve januarja tega leta, toliko sporazumela, da sta znižala vojno odškodnino, ki se jo zahteva od Nemčije, od 132,000,000,000 zlatih mark, na 50,000,000,000 zlatih mark. V ameriški valuti pomeni slednja vsota 11,900,000,000 dolarjev, z besedami povedano, skoro dvajset milijard dolarjev. Kljub znižanju je to še vedno ogromna vsota, ki si jo navaden človek le težko predstavlja. Vodilna državnik Francije in Anglije pa se nista mogla zediniti, kako naj se iztirjava ta vsota; angleška vlada je bila tudi za druge olajšave, kot za podaljšanje odloga Nemčiji za izplačila. Francija rabi denar takoj, istotako Belgija in Italija. Pri vsem tem spremlja Francijo ena edina želja, — tiščati Nemčijo k tlom, da se ne bi mogla nikdar več opomoči in s svojimi armadami ogroziti zibeljko zapadne civilizacije!

Nemčija bi imela dne 15. januarja to leto izplačati \$119,000,000 vojne odškodnine; nemška vlada izjavlja, da ji je nemogoče spraviti skupaj to vsoto do določenega obroka in želi odloga in posojil. Francija odgovarja s pripravami za okupacijo industrijskega okrožja Ruhr in drugih porenskih pokrajin. Razmere

so torej napete, vojna nevarnost visi v zraku. Vsak hip se lahko dogodi kaj takega, kar bi učinkovalo kot iskra za zanetitev novega vojnega požara.

Štiri milijone pet sto tisoč mož je pod orožjem v evropskih državah. Najjačja po številu je ruska armada, druga po številu je francoska. Slednja je boljše izvežbana in ima boljše orožje, ogromne zaloge kemikalij za strupene pline, aeroplanov, topov in vsakojake druge municije. Ruska ni niti od daleč tako dobro preskrbljena. Rusija obljublja znižati število moštva v armadi, toda ker ni volje za razoborožitev v sosednjih deželah in v Franciji, bo tudi Rusija še čakala.

Kemal paša ima pod orožjem četrtilijona mož. Ogromna angleška vojna mornarica je skoro vsa koncentrirana v turških vodah. V Lausanne pa se prerokajo diplomatije in kujejo mir na bližnjem vstoku, ki pa ni mir. Na videz se prepirajo za varstvo narodnostnih in verskih manjšin v turški državi, za meje, o kontroli morskih ožin, o pravici plovbe bojnih ladij skozi Dardanele v Črno morje in take reči. V resnici se gre za koncesije, za olje, premog, rude. Zato ne pride do miru, tudi če ga konferenca v Lausanne sklene.

V Rusiji so se zadnje mesece v letu 1922 vršili razni kongresi, med njimi tudi kongres tretje Internacionale. Veliko se je razlikoval od zadnjih kongresov, v marsičem so bile debate drugačne kakor na njenih prejšnjih kongresih, 21 točk, strogo predpisanih komunističnim strankam še ne tako dolgo nazaj, ki so napravile toliko spora, je ostalo le še na papirju, kakor Wilsonove točke. Svet se ne suče po predpisih kongresov, ljudje se ne spremenje po navodilih. Treba je evolucijskega procesa in v Rusiji so to sprejeli na znanje. Nova ekonomka taktika, državni kapitalizem, popravljanje valute, trebljenje birokracije in žnjo vred korupcije, pospeševanje poljedelstva s tem, da se je mužikom prepustilo pridelke, da znjimi poljudno razpolagajo, — od njih se zahteva le davek kakor v drugih deželah, — vabljenje tujega kapitala v Rusijo, to je nova ekonomska taktika. Govori na kongresu so bili dvojne vrste: Eni, namenjeni masi in s tem propagandi, drugi, ki so šli v prid rekonstrukciji Rusije, ki se naj vrši, kakor je v danih razmerah mogoče.

Drugi važen kongres je bil oni vseruskih sovjetov, ki je najvišja instanca sovjetske Rusije, toda ne vrši istih funkcij, kakor parlamenti. Razni komisarji in njihovi posamezni oddelki podajo kongresu enkrat na leto podrobna poročila o svojem delu in kongres se v par tednih zaključil. Navzočih je bilo nad tri tisoč delegatov iz vseh krajev Rusije, iz dežele večinoma kmetje in delavci, iz mest delavci in vladni funkcionarji. Komisarji so poročali o finančnem stanju, o armadi, o inozemskih zadevah, mirovnih in drugih konferencah, o šolstvu, ekonomskemu stanju, agrarni politiki itd. Začasni komisar za finance je poročal o

finančnih težavah sovjetske Rusije. Davki v zadnjem letu so znašali samo eno dvajsetino od vsote, ki jo je dobivala Rusija pred vojno. Povprečno je plačala vsaka oseba v Rusiji 14 centov davka, računano v ameriškem denarju. To niti od daleč ne zadostuje za ogromne potrebe Rusije. Kongresu je priporočal razne davčne reforme in načrte za stabilizacijo valute. Treba priznati, da dela finančni komisariat ruske vlade na vse pretege, da se vspostavijo ruske finance, toda težave so prevelike, da bi se jim mogli priti v okom v kratkem času.

Najtežje je z obnovo industrije, ki je bila že pred vojno nerazvita. Prememba režima, ekstremni eksperimenti v industrijskem in agrarnem življenju, predvsem blokada in politična izolacija Rusije, je vrglo rusko ekonomsko življenje daleč nazaj in vzelo bo leta neumornega dela, da si Rusija zgradi industrijo, ki bo odgovarjala njenim potrebam. Nova ekonomska politika, ki pomeni več korakov nazaj od prvotne ekonomske taktike, je eno izmed prizadevanj razviti rusko industrijo in ji dati kar največ mogoče neoviran razmah.

Lunačarskij, komisar za ljudsko vzgojo in prosveto, je poročal o težavah, ki jih ima ruski šolski sistem. Prva leta po revoluciji so sovjetske oblasti storile vse mogoče korake za ustvaritev ljudsko-šolskega sistema, ki bi omogočil otrokom vse prostrane Rusije pohajati v šole; isto pažnjo so posvetile odraščnemu prebivalstvu, ki je bilo v ogromni večini nepismeno. Toda kakor pri vsaki stvari, tako je tudi s šolstvom. Če je dovolj sredstev na razpolago, se šolstvo razvija, ako ne, pa stoji ali celo pada. Ker se sovjetska vlada trudi pokrivati izdatke z dohodki kolikor največ mogoče, ni mogla v zadnjem letu potrošiti za šolstvo toliko kolikor bi rada, ker mora štediti. Iz Lunačarskijeve statistike, predložena vseruskemu kongresu, je razvidno, da je bilo predzadnje leto v Rusiji 82,397 ljudskih šol, v katere je pohajalo 6,860,000 učencev. Do oktobra zadnje leto pa je število padlo na 55,000 šol s 4,750,000 učenci. To število šol je manjše kakor število šol pred vojno, toda število učencev je večje.

Lunačarskij se je pritoževal nad gotovimi avtoritetami po deželi, ki smatrajo učiteljske moči za nekaka brezpomembna bitja in jih plačujejo tako nizko, da morajo stradati. V nekaterih okrožjih vladajo med učiteljstvom naravnost neznosne razmere. Iz tega je razvidno, da ljudstvo ne more spoznati važnost ljudskega šolstva čez noč, kajti v Rusiji niso samo Lenini, Lunačarskij, Gorkij itd., ampak tista masa, ki je živel pod carizmom in ni nikdar niti resno zahtevala ljudskih šol. Sovjetski režim ji šole usiljuje. Kdor more razumeti to, bo šele spoznal, kako težko stališče ima komisariat za ljudsko vzgojo.

Druga važna stvar pred vseruskim sovjetskim kongresom je bila razprava o tesnejši spojitvi ruskih federativnih socialističnih republik, ki so: Velika Rusija, Ukrajina, Daljnjevtočna republika, Georgija, Khiva, Bukara, sovjetska Armenija, Azerbejždan, Bela Rusija in nekaj manjših. Ene izmed teh imajo celo svoj komisariat za zunanje zadeve in pravico izdajanja potnih listov, tako da mora Rus, ki hoče potovati v Ukrajino, dobiti potni list, katerega mu na meji preiščejo, kakor da je prišel v kako čisto tujo deželo. Ta sistem je oviral rusko politično in ekonomsko življenje in ko so vsem prizadeem izkušnje to pokazale, so prišli do zaključka, da je treba tesnejšo konsolidacijo v interesu vseh. Dežele bodo tudi v bodoče ostale avtonomne, precej po vzgledu ameriških Zedinjenih držav, toda armada, zunanja politika, prometna sred-

stva, zunanja trgovina, pošta in brzojav, bo odselej pod federalno sovjetsko vlado.

Sentiment zbora je bil in istotako zaključek, naj se reorganizirana federacija imenuje "Zedinjene socialistične sovjetske republike". Eni so predlagali, naj se federacija sovjetskih držav imenuje "Zedinjeno ljudstvo Evrope in Azije", toda ta predlog ni dobil mnogo pristašev. Dosedanje ime je bilo "Ruska socialistična federativna republika", ki se je umaknilo prej omenjenemu. Da se ime Rusija izpusti iz novega naslova, so zahtevali posebno Ukrajinci. Pri tem treba vzeti v poštev, da pomeni med ljudstvom ime Rusija tudi ruski narod, toda v prostrani Rusiji živi kopa drugih narodov, izmed katerih eni naravnost sovražijo vse, kar diši po ruskem imenu. Ta instinkt se je naselil v neruska ljudstva tekom stoletij, ko so ječala pod peto carizma, kakor tudi rusko ljudstvo. Ampak car je bil vendar Rus, istotako vlada, rablji itd. Da ne bo ljubosumnosti radi imena, so sklenili ime "Rusija" izbrisati. Ampak v vsakdanji praksi, bodisi Rusiji sami in še bolj v mednarodnem svetu, pa bo Rusija Rusija, ne glede, kakšno bo njenq oficielno ime.

Motreč svetovni položaj od vseh strani, je sovjetska Rusija vendar prostor, od kjer sije žarek nove bodočnosti. Povsod drugod, razun malih izjem, so na krmilu vlade, ki skušajo stvari ohraniti kakor so. Rusija jih hoče izboljšati, zato dela po poti, kakor najboljše more, ki drži v novo bodočnost. Unija socialističnih sovjetskih republik pa še ne obstoji, ker ni še socialističnih republik. Rusija poskuša, da jih zgradi od zgoraj dol. To vzame čas. V drugih deželah skuša zavedno delavstvo, da jih zgradi od spodaj gori. Tudi to bo vzelo časa. Gradimo pa vendar, vsi, povsod, kar nas je takih, ki verujemo v socializem in vemo, da pride, da je bodočnost njegova.

V Jugoslaviji je tudi "po starem". Pašičeva vlada je padla, toda ne Pašič.

Dežela se počasi vleče iz kaosa, Hrvati, Srbi in Slovenci se med seboj šele spoznavajo. O kakem ekonomskem napredku v državi še ni govora. Zanj še ni sposobnosti, zato ga ni. V političnem oziru se dogaja preobrat med Hrvati, ki popuščajo in se počasi bližajo Belgradu. Nekaj pa popušča tudi slednji.

Delavsko gibanje v Jugoslaviji je tako razrahljano, kakor država sama. Tudi to ne bo prišlo v pravi stadij še tako kmalo.

V Ljubljani je pri zadnjih volitvah zmagala "zveza delavskega ljudstva." Zmaga ni zanimiva, značilna pa je kombinacija v tej zvezi. Klerikalci, komunisti in Peričeva socialistična skupina so se združili za skupni nastop pri občinskih volitvah. Kje so tiste fraze komunistov o nekompromisni taktiki! Kako vse drugače so govorili pred dvema leti! Ampak razmere, četudi jih delajo ljudje, se ne ozirajo na komunistične in druge fermane.

V Ameriki se obnašamo približno kakor ptič noj. Z glavo bulimo v pesek, da ne vidimo stvari, ki jih nočemo videti. To ne velja samo za vlado in obe kapitalistični stranki, za mase, ampak tudi za ekstremne delavske struje. Drugače se interesiramo za morilne orgije Ku Klux Klana, škandale v Hollywoodu, za škandale, ki se dogajajo na posteljah bogatašev in take reči. To je za ameriško publiko, drugače zelo moralistično, silno zanimivo. Kdo bi se brigal za razmere v Rusiji, nemško odškodnino, za Dardanele in take reči?! Otem naj vodi brigo Morgan, Gary, Armour in drugi taki gospodje.

Svet se torej vrti po starem. Danes je tako kakor je bilo včeraj in celo spremembe, ki jih je prinesla

vojna, se nam zde kakor da smo jih zmerom imeli. Kaj je torej novega, res novega? Nič! Svet se pomika po stari poti naprej, in okoli svoje osi, človeštvo pa gre naprej. In kakor ne opazite vrtenje sveta, tako ne opazite pomikanja človeštva naprej in naprej. Pa gre vendar naprej.

Konzume in produktivne zadruge v srednji Evropi.

V Nemčiji in podonavskih deželah se opirajo prvi početki zadrudne organizacije na malomeščanske sloje, to je na kmete in obrtnike.

Med temi krogi so delovali prvi nemški zadrudni organizatorji, kakor Schulze-Delitsch (v petdesetih letih preteklega stoletja) in Raiffeisen.

Industrijsko delavstvo je stalo v teh deželah zadrudnemu gibanju dolgo časa sovražno nasproti. To je bila deloma reakcija napram naziranju meščanskih zadrudnih organizatorjev ki so trdili, da je v stanu dobojevati zadrudna organizacija sama velik boj s kapitalizmom in da ni treba, da poseže v ta boj država. Deloma pa je bilo to posledica dejstva, da je bilo vodstvo zadrudnega gibanja v Nemčiji in Avstriji dolgo časa v meščanskih rokah, vsled česar se je socialistično delavstvo balo, da bi mu utegnili zadrudna organizacija škodovati.

V teh razmerah se konzumne in produktivne zadruge, ki se opirajo povsod v prvi vrsti na delavstvo, dolgo niso mogle razviti. Zadrudništvo si je ustvarilo že lepo denarno organizacijo, ko ste bili zgornji dve zadrudni panogi še vedno v povojih.

Šele v zadnjih desetletjih preteklega stoletja se je začela tudi ta zadrudna panoga, podprta po nagli industrializaciji Nemčije in Avstrije, hitreje razvijati.

Leta 1892. je štela nemška Splošna zadrudna zveza komaj 244.000 članov konzumnih zadrug. Leta 1899. pa je narastlo njih število na 469.000. Nadaljni razvoj nam kaže število članov Centralne zveze nemških konzumnih društev, ki je združevala leta 1913. 1.634.000 članov, leta 1920. pa 3.200.000 članov.

V teh številkah se zrcali nagel preokret v nemškem zadrudnem gibanju, povzročen po industrializaciji Nemčije in po spremenjenem stališču delavstva do konzumnega zadrudništva.

Do leta 1902. je bilo združeno vse nemško zadrudništvo s konzumnimi zadrugami vred v Splošni zadrudni zvezi, koje vodstvo ni bilo v rokah socialističnega delavstva. Ko pa so začele konzumne zadruge v devetdesetih letih vedno hitreje in hitreje rasti, je prišlo v zvezi do nasprotja med pod socialističnimi vplivi stoječimi konzumnimi in med ostalimi zadrugami.

Posledica tega nasprotja je bila, da je izključila na zadrudnem zboru v Kreuzenachu leta 1902. večina zbora 99 konzumnih zadrug iz Splošne zadrudne zveze. Od izključenih zadrug jih je ustanovilo leta 1903 70 novo zvezo pod imenom Centralna zveza nemških konzumnih društev (Zentralverband deutscher Konsumvereine). Tej zvezi, ki ima svoj sedež v Hamburgu, pripada tudi leta 1894. ustanovljena Velenakupna družba nemških konzumnih društev v Hamburgu.

Centralno zveza in Velenakupna družba nemških konzumnih društev ste danes vodilni organizaciji nemškega konzumnega zadrudništva, prva v organizatoričnem, druga v trgovskem oziru.

Velenakupna družba ima več tovarn (za vžigalice, cigare, milo). V ozki zvezi ž njo in centralno zvezo je tiskovna založba: Verlagsgesellschaft deutscher Konsumvereine s knjigoveznicjo in tiskarno.

Eno najmočnejših nemških konzumnih društev je konzum, Bau- und Sparverein Produktion v Hamburgu. Društvo je bilo ustanovljeno l. 1899. in je štelu koncem leta 1919 115.846 članov. Društvo poseduje lastno pekarno in slaščičarno, mesarijo, pražilnico kave, mizararno, ključavničarsko delavnico, parno pralnico, elektrarno, fotografski oddelek in špedicijo.

V organizaciji je uvedlo društvo leta 1902 med prvimi na mesto občnega zbora zbor od članstva voljenih delegatov. Ta način organizacije, ki ima svoj vzorec v delavskih strokovnih organizacijah in ki omogoča konzumnim zadrugam razvoj v velepodjetja, je pri konzumnih zadrugah v Nemčiji in podonavskih deželah polagoma popolnoma prevladal.

V ozki zvezi z nemškimi konzumnimi zadrugami je tudi zavarovalna družba "Volksfuersorge", pri koji so udeležene do polovice strokovne organizacije, do polovice pa konzumna društva. Ta zavarovalnica se je otvorila leta 1913, toraj tik pred vojno, in je imela, opirajoč se na podružnice strokovnih organizacij in konzumnih društev, že prvo leto lepe uspehe. V enem letu se je priglasilo 74.746 zavarovancev, ki so se zavarovali za vsoto 13.797.416 mark. Danes poseduje zavarovalnica vkljub temu, da ji je vojna nadaljni razvoj zaustavila, milijonsko premoženje. Vsakoletni premijski dohodki znašajo nad 10 milijonov mark.

V bivših avstrijskih deželah so se razvijale konzumne zadruge podobno, kakor v Nemčiji.

Tudi tu so izstopila pod socialističnim vplivom stoječa delavska konzumna društva leta 1901 iz Splošne zadrudne zveze (Allgemeiner Genossenschaftsverband) in ustanovila svojo zvezo Zentralverband oesterreichischer Konsumvereine, s trgovsko centralo Gross-einkaufs-Gesellschaft oesterreichischer Konsumvereine in Wien. Ozko v zvezi z Zentralverbandom oesterreichischer Konsumvereine se je razvijalo tudi delavsko zadrudništvo v slovanskih deželah bivše Avstrije zlasti v Češki in v Sloveniji ter Hrvatski (Zagreb). Češke delavske zadruge so se ločile leta 1908 od Dunaja in so ustanovile v Pragi lastno zadrudno zvezo in lastno Velenakupno družbo.

Po prevratu so ustanovile češko-nemške delavske zadruge v Pragi lastne podružnice dunajske velenakupne družbe. Tudi slovenske delavske zadruge so bile pod posledicami političnega preobrata prisiljene, da si ustvarijo lastno organizatorično in nakupovalno centralo.

To delo je zvezano pri ozkem teritoriju in pri slabu razviti industriji z velikimi težavami in se bo moralo opreti prej ali slej na konzumno zadrudništvo iz drugih krajev nove jugoslovanske države. Primer Švice, kjer združuje l. 1918. ustanovljeni Schweitzer Genossenschaftsbund vsa konzumna društva v državi, nam kaže, da razvoj, kakor ga imamo pred seboj v večini srednjeevropskih dežel, ni nujen in da si je mogoče misliti tudi kooperacijo konzumnih društev različne narodnostne in politične barve.

V ostalem kaže razvoj v vseh srednje evropskih deželah tipično povojno sliko:

Povojna beda povzroča elementarno gibanje, ki išče v zadrudništvu leka za vse težave povojne dobe. Konzumne in produktivne zadruge rastejo vsepovsod, kakor iz tal, posamezna mala društva se stapljajo v velikanske organizacije, vse je v presnavljanju in skoro prenagli rasti. Rastoča devalvacija denarja povzroča,

da se imajo boriti zadruga, kakor vsa podjetja z vednimi kreditnimi težavami. V kljub temu se utrjujejo zadruga organizatorično in gmotno, uspešno se boreč s povojnimi neprilikami. — "Naši Zapiski".

Izobraževalna akcija J. S. Z. in nastopno leto.

Meseca novembra je izdalo tajništvo J. S. Z. na vsa napredna društva podpornih jednot in zvez zopet apel za obnovitev prispevkov v fond "Izobraževalne akcije Jugoslovanske socialistične zveze" za leto 1923.

Ta apel se je glasil med drugim:

"Lanjsko leto ob tem času vam je bil dostavljen načrt "Pomožne izobraževalne akcije J. S. Z.", katere namen je ohraniti stroj političnega dela slovenskih delavcev v Ameriki in njenega glasila "Proletarca" na površju.

"Nekatera društva so zadevo razumela, pa so sklenila prispevati v ta namen po svoji najboljši moči. Odzvalo se je 97 naprednih društev, ki so prispevala od enega do dva in pol dolarja na mesec. Iz te podpore se je obdržala v teh kritičnih časih J. S. Z. pri življenju, in sicer na ta način, da so se pokrivali njeni mesečni primanjkljaji. Žal da se ni odzvalo toliko društev, da bi se mogli kriti iz teh sredstev tudi primanjkljaji pri Proletarcu. Vzrok temu so bile brezdomno v veliki meri slabe delovne razmere in štrajki. Delovne razmere so se zadnje čase vsaj po nekaterih krajih popravile, zato je upati, da se društva, ki se do danes radi teh razmer še niso odzvala odzovejo ob tej priliki . . .

"Tuintam se slišijo kritike, zakaj se Proletarec in JSZ. ne moreta vzdržavati brez zunanjih podpor, pa se zvrča krivdo na gospodarstvo, na pisavo lista, na taktiko, na osebe; drugi, ki jim J. S. Z. in Proletarec sploh nista bila nikdar pri srcu, pa jim žele odkritosrčni pogin.

"Toda vprašajmo se, kje na svetu so danes socialistične organizacije in njih glasila brez boja za obstanek? Amerikanci kot Jugoslovani, Nemci kot Italijani, Finci kot Leti, Madžari kot Francozi — vsi imajo enako težke boje, da ohranijo svoje socialistične organizacije in svoje časopise pri življenju! To je dokaz, da so take razmere splošne in ne lokalne.

"Proletarec" in Jugoslovanska socialistična zveza se bosta v boljših delovnih razmerah in kar je isto-tako važno: v boljšem duševnem razpoloženju, ki mora nastati prej ali slej vsepovsod, gotovo oba postavila na lastne noge, tako da njima ne bo treba iskati okrog podpore, kot jo iščeta sedaj. Ali dokler se obstoječe duševno in gospodarsko razpoloženje po svetu ne predrugači, bosta eden in drug navezana na podporo, ki bo morala prihajati v eni ali v drugi obliki . . .

"Vojna in njene posledice so stvari v javnem življenju tako zasukale, da je bil vsak izglede za obstanek J. S. Z. vzlic vsemu prizadevanju nejasen. V teh megljenih, z moro indiferentnosti in škodoželjnosti prepreženih dni, se ni moglo računati na kakšno pojačanje članov pri JSZ. ali na povečanje števila Proletarčevih naročnikov v toliki meri, da bi se mogla vzdržavati brez kake zunanje finančne podpore . . ."

Iz finančnega poročila za l. 1921—22, ki je objavljeno na drugem mestu te izdaje je razvidno, da so nekatera društva podpornih jednot in zvez prispevala

v tej dobi za "Izobraževalno akcijo J. S. Z." \$1,274.27. Dotična društva so s tem pokazala, da razumejo težkoče, ki so se pojavile pri socialističnih organizacijah in njihovih glasilih po vojni.

Kot dodatek dokazu za to razumevanje je pripisati še dejstvo, da so se do danes mnoga stara društva zopet odzvala tej akciji, in da se je poleg teh prijavilo že tudi nekaj novih društev.

Tista društva, ki se do danes še niso odzvala, so tem potom prošena, naj se ji odzovejo, kajti le tedaj, če se odzove večje število društev, bo zadeva financ pri J. S. Z. in pri njenem glasilu rešena enkrat za vselej.

Z združenimi močmi, bratje delavci, nas ni strah nositi nelahko breme in odgovornost, ki je tukaj.

V tem smislu bratje delavci, apelira tajništvo J. S. Z. na vas, da se odzovete tej akciji z vso tiste resnobo in globoko odgovornostjo, ki jo more imeti tako sveta stvar kot je naš razredni boj — boj, ki ima prej ali slej osvoboditi delavstvo izpod privatnih krempeljev!

Živela podporna društva, člani "Izobraževalne akcije jugoslovanske socialistične zveze!

Tajništvo J. S. Z.

Sodrug Cunnea kandidat za čikaškega župana.

Na konvenciji članstva socialistične stranke v Chicagi, ki se je vršila dne 7. januarja, je bil za županskega kandidata soglasno nominiran sodrug William A. Cunnea, odvetnik mnogih unij in splošno znan v ameriškem delavskem gibanju.

Pred leti je bil Cunnea kandidat za državnega pravdnika v okraju Cook (Chicago in okolice) in bil tudi izvoljen, toda mašinerija kapitalističnih strank je pri šteju glasov rezultat volitev tako zaobrnila, da je odvzela Cunnea-ju toliko glasov, da mu jih je manjkalo par sto do izvolitve ter jih dala kandidatu demokratske stranke, ki je bil proglašen izvoljenim. Napori socialistov za ponovno, pravično štetje glasov se niso posrečili in tako je bil Cunnea ogoľufan za mandat.

Na zadnjem Debs-Longuetovem shodu v Chicagi je bil Cunnea predsednik. Pred nedavnim se je povrnil iz potovanja po Evropi.

Z nominiranjem W. A. Cunnea je izbrala socialistična stranka v Chicagi najboljšo osebo izmed svojega članstva za to kandidaturo, prvič, ker je Cunnea poznan splošnemu čikaškemu delavstvu, ker je izmed vodilnih sodrugov v tem mestu najbolj priljubljen pri masi in ker je sposoben za ta urad.

Pierce L. Anderson je dobil kandidaturo za mestnega klerka in kandidaturo za mestnega blagajnika pa Robert H. Howe, ki upravlja gospodarske zadeve William Bros Lloyda, ki je bil pred kratkim izpuščen iz jolietške ječe, kamor je bil poslan vsled svojih aktivnosti v bivši komunistični delavski stranki.

Howe je bil že večkrat kandidat v urad mestnega blagajnika in v druge urade in med čikaškimi sodrugi je poznan radi svojih dolgoletnih aktivnosti v stranki.

Konvencija je sprejela poseben program, ali kakor pravimo v tej deželi, platformo za prihodnje občinske volitve, v kateri navaja točke, za katere bo delovala socialistična administracija v slučaju izvolitve.

Aldermanske kandidate nominirajo socialistične organizacije po posameznih okrajih.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

Rezultati govore.

CHICAGO, ILL.—Par dni pred in par po Novem letu se je veliko govorilo in pisalo o sreči, uredniki so dajali lepe nasvete, na sestankih so razni zdravniki družabnih boleznih dajali predpise, kako se ne sme delati, da postane svet srečen.

Sedaj, par tednov po Novem letu, prihajajo na dan nova poročila o delovanju organizacij, korporacij itd., tekem prošlega leta. O njih se ne govori mnogo v javnosti, kajti ta se briga bolj za puhle frazaste govorance, kakor za dejstva. Vendar pa so prav taka poročila najboljše zrcalo, kdo je napredoval, kdo nazadoval, koliko je ta ali ona korporacija nazadovala ali napredovala.

Za nas, socialiste, so najzanimivejša tista poročila, ki se tičejo poslovanja naših organizacij tekem leta 1922. V sledečih vrsticah podajam nekoliko poročila o delovanju socialističnega kluba št. 1, JSZ. in o njegovem finančnem poslovanju.

Meseca januarja 1922 je štel naš klub 39 članov in članic, meseca decembra 1922 pa 52 članov in članic. Članov ima klub 56, toda štirje so toliko zaostali na članarini, da se jih po pravilih ne smatra več za člane. Tekom leta je pristopilo h klubu 18 novih članov in članic, dva pa sta prestopila od drugih klubov. Sedem članov je odstopilo, oziroma se izselili ali prenehali plačevati prispevke. Sedanje število dobrostoječega članstva našega kluba je najvišje, kar jih je kdaj še imel.

V zadnjem letu je bil klub izredno aktiven, in ako bodo sodrugi in sodruginje ohranili sedanjo energijo, bo letos še aktivnejši. V prošlem letu je imel klub pet večjih in manjših priredb, sodeloval pa je pri treh, ki jih je priredila soc. organizacija okraja Cook. Istotako je bil aktiven v vseh volilnih kampanjah zadnjega leta.

Na Silvestrov večer 1921 je imel klub običajno domačo zabavo, ki je prinesla zelo dober gmoten uspeh. O polnoči so bile na sporedu deklamacije v prizoru poslavljanja starega leta od novega. Enako zabavo in spored je priredil klub 31. decembra 1922. Tudi ta je v vseh ozirih povoljno izpadla, le žal, da se je priredba vršila v premajhni dvorani za toliko udeležencev.

Dne 26. marca 1922 je priredil klub veliko proslavo obletnice pariške komune. Na sporedu je bila igra "Zadnji dan", govori, deklamacije, petje, godbene točke in prizor, ki je slikal gladujoče prebivalstvo v sovjetski Rusiji. Prostorna dvorana Č. S. P. S. je bila napolnjena občinstva, ki se je po končanem sporedu zadovoljno razšlo.

Večer pred prvim majem je klub priredil prvomajsko proslavo z govori, deklamacijami petjem in sviranjem Internacionale in Marseljeze. Na tej proslavi se je prodalo večje število izvodov prvomajske izdaje Proletarca, dobilo nekaj novih naročnikov in klubu novih članov. Moralen in gmoten uspeh je bil popolnoma zadovoljiv.

V poletju je klub priredil izlet v Willow Springs za svoje članstvo in prijatelje. Kazilo ga je slabo vreme. —

Med najsijajnejše prireditve tega kluba spada vsekakor velika proslava petletnice ruske revolucije, ki se je vršila dne 5. novembra v Narodni dvorani. Na programu so bili govori, deklamacije, petje, godbene točke in igra "Sestra". Navzočih je bilo nad 500 ljudi. Smelo trdim, da je ravno naš klub priredil najlepšo manifestacijo v počast največjega dogodka te dobe — ruske revolucije. Druge organizacije so sicer imele shode, na katerih so bile izvajane sempatam tudi godbene in pevske točke, v par krajih tudi manjše igre. Četudi so imeli marsikje boljšo udeležbo, smo imeli mi na svoji prireditvi najboljši program.

Avtor iger "Zadnji dan" in "Sestra" je sodrug Joško Oven. Prva se tiče pariške komune, druga slika življenje v Rusiji pred revolucije in zadnje dejanje se vrši, ko je revolucija že pričela. Obe sta polni življenja in tudi agitatorični.

Kadar je socialistična organizacija okraja Cook rabila sodelovanje naših sodrugov, ga je dobila. Tako smo vse storili, kolikor je bilo v naših močeh, da smo v okrožju našega kluba agitirali za udeležbo na Debs-Longuetovem shodu in za druge priredbe.

Sledeče podajam na kratko finančno poročila kluba za leto 1922. Članstvo samo bo dobilo podrobno računsko poročilo na seji 19. januarja:

Dohodki leta 1922:

Članarina in drugi prispevki	\$ 305.35
Dohodki od priredb v letu 1922	1,540.42
Razni drugi dohodki	82.94

Skupaj	\$1,928.71
Prenos od leta 1921	83.47

Skupaj	\$2,012.18
------------------	------------

STROŠKI:

Izplačano JSZ. za članske znamke in nekaj drugih prispevkov	\$ 185.00
Podpora "Proletarcu"	147.00
Prispevki v kampanjske in pomožne fonde	52.95
Za literaturo	99.15
Stroški s priredbami	910.90
Za tiskovine, kampanjsko literaturo, poročstva itd.	355.05

Skupaj	\$1,750.05
Blagajna dne 30. decembra 1922	262.13
Inventar (knjižnica in potrebščine dramskega odseka) ter predplačila	350.50

Skupno premoženje kluba št. 1, JSZ.	\$ 612.63
---	-----------

Odbor kluba za leto 1923 je:

Frank Zaitz, 3639 W. 26th St., tajnik-blagajnik;

Chas. Pogorelec, organizator;

Andrew Kobal, zapisnikar.

Nadzorni odbor: Frank Udovich, Blas Novak, John Thaler.

Frank Zaitz, knjižničar.

Delegatje v Cook County Delegate Committee: F. Petrich, F. Godina J. Olip, Blas Novak in F. Udovich.

Kampanjski odbor za zapadno stran: F. Godina, F. Alesh in F. Petrich.

Dramski odsek kluba št. 1: John Olip, Joško Oven in Andrew Kobal.

Delo, ki ga je vršil ta klub v preteklem letu, je bilo ogromno, in izdelovati smo ga mogli le, ker ima klub kak dober ducat aktivnih članov in članic. Ako bi bilo več sodrugov voljnih delati, bi bili naši uspehi še večji in s priredbami bi pridobili še več gmotnih sredstev, ki jih za širjenje socialistične propagande in širjenje ter podpiranje našega tiska tako nujno potrebujemo.

Posamezni sodrugi bi lahko malo več storili za širjenje Proletarca. Sodrug C. Pogorelec je pridobil ob nedeljah v preteklem letu našemu glasilu nad 50 novih naročnikov v Chicagi in približno toliko so jih pridobili drugi, tako da smo cirkulacijo Proletarca povzdignili v Chicagi za približno sto iztisov. Zelo aktivna in agitacija za pridobivanje naročnikov je bila sodruginja F. A. Tauchar, ki je v raznih naselbinah dobila v zadnjem letu Proletarcu nad dve sto novih naročnikov. Več ali manj bi lahko storili tudi drugi sodrugi za naš tisk.

Napredek je torej mogoč, če hočemo delati zanj. Da smo bili v stanju izvršiti vse to delo z uspehi, ne gre zasluga samo tistim, katerih imena se objavljajo v programih, ampak v ravno toliko meri tudi tistim sodrugom in sodruginjam, ki so vršili Higgensovo delo. Sodrugi in sodruginje, nadaljujmo po poti dela, nasprotniki pa naj rujejo in kriče, kolikor jim drago! Naše delo, naše aktivnosti jih strašijo!

F. Zaitz, tajnik.

Po praznikih — streznenje.

DUNLO, PA. — Vsako leto, kadar se bliža Božič in Novo leto, si ljudje izmenjavajo voščila. Vse ti žele, sreče na koše in denarja, če si neoženjen, se ti smehljajo in ti voščijo lepo dekle z veliko doto. Ob praznikih sledi navadno še nekoliko rajanja, krožki veselih družb, potem pa pride delavnik, ravno tak, kakor so bili prejšnji in nato streznenje do drugih praznikov. "Veselo novo leto" se odloži za 364 dni.

Če voščim srečo revežu, pa mu jo ne morem dati, je moje voščilo brez vsakega smisla. Premogarjem lahko voščim za novo leto šest-urni delavnik in boljše življenske razmere, pa jim ne bo nič pomagalo, kajti te reči si morajo izvojevati sami!

Drugače je s premožnimi sloji: Njihova voščila tudi nekaj pomenijo! Bogat mož, milijonar, vošči veseli Božič svoji soprog in otrokom, če jim ima, z voščili pa jim da tudi darove, vredne na tisoče in tisoče dolarjev. Za božična darila so jim kupili prstane in ure-zapestnice, o katerih so listi poročali, da so bile vredne od \$20,000 do \$50,000 in so še sedaj, ako jih niso visoke gospé izgubile ali pa jim bile ukradene. Na Silvestrov večer si bogata gospoda privoščijo zabave, na katerih se ne štedi z jedili in dobrih pijač imajo v izobilju, četudi imamo prohibicijo. In to ne samo na Božič in Silvestrov večer, kajti gospoda si lahko privoščijo in si privoščijo dobrine življenja vsaki dan.

Kako pa je z večino ameriškega ljudstva? Ozrimo se malo nazaj v leto 1922. Kaj vidimo? Stavke smo imeli, brezposelnost, sodnijska preganjanja delavcev, metanje stavkujočih premogarjev iz stanovanj, trganje plač, pohajanje za delom iz kraja v kraj. Bo letos drugače? Najbrž ne, ne še letos. Se ne učimo dovolj hitro. Na visokih mestih sede ljudje, katere je ljudstvo izvolilo, dasi mu ne služijo. In ljudstvo jih voli naprej. Pač, med ljudstvom se opažajo prvi znaki spoznanja. Nič več ne drvi tako na slepo za kandidati ka-

pitalističnih strank, zato so se slednje zatele k trikom. Spoznanje pa vendar prihaja ker je neizogibno. Bil bi čudež, če ne bi delavci pričeli vsaj polagoma izpregledovati, da smo lahko vsi deležni sreče in dobrin življenja, če preuredimo sistem, ki jo dovoljuje le nekaterim.

Moč je v delavskem ljudstvu. Ko se jo enkrat zave, bo pričelo nastopati naše Novo leto. Imamo organizacijo, poznana kot socialistična stranka, ki stoji v ospredju boja za delavske interese. Njen cilj je odprava kapitalizma in ga nadomestiti s socializmom. Ta cilj bo dosežen, kadar delavski razred toliko dozori, da bo sposoben prevzeti kontrolo in vodstvo nad ekonomskimi in industrijskimi aparati v človeški družbi. Ljudstvo je treba v tem smislu torej vzgajati in ga pridobivati v naše organizacije.

Moč delavskega ljudstva je zapopadena v socialističnih strankah in drugih delavskih organizacijah, katerih cilj je socializem. Ljudje v veliki večini še ne pojmiyo pomena besede "socializem". Mnogi, posebno med tistim delavstvom, ki je prišlo iz bivše Avstrije, mislijo, da je socialist vsakdo, ki zna dobro zabavljati čez cerkev in "farje". Ta nazor so dobili še v starem kraju, ali pa od takozvanih "svobodomiselnih" agitatorjev v tej deželi.

Socializem pomeni boljše človeštvo od sedanjega, pravičnejši družabni red, kooperacijo narodov in plemen, izrabljanje vseh bogastev v prid vsemu človeštvu.

Posurovelost je znak kapitalistične družbe. Divjaštvo in socializem sta si dva popolnoma nasprotna pojma. Mi hočemo ljudi, ki bodo ljudje in ne surovine. Še veliko se moramo učiti, zato čitajte socialistično literaturo in časopise. Izpopolnujte se v znanju, da se s tem čim bolj vsposobite za apostole socialistične misli.

H koncu naj še omenim, da se seje tukajšnjega socialističnega kluba vrše vsako četrto nedeljo v mesecu ob 2. popoldne v Slov. Domu. — L. S.

Poziv agitatorjem in splošnemu delavstvu.

HENRYETTA, OKLA. — Glasovi iz te države so v Proletarcu bolj redki. Tudi jaz ne bom vzel veliko prostora. Omeniti hočem par vrstic o agitaciji za Proletarca in o delu za socialistični tisk.

S prijateljima Jožetom in Janezom smo se podali na agitacijo za naš list, ki je "trajala" dva dni in še nekaj čez. Obiskali smo večinoma vse rojake v tem kraju. Časi so slabi in kljub dolgotrajni premogarski stavki se tudi sedaj ne dela več kot do dva dni v tednu. V takih razmerah ni lahko dobivati nove naročnike. Nekaj se jih je vendar omečilo in za začetek je rezultat dober. Ko se delavske razmere popravijo, bo agitacija ložja in listu bomo pridobili novih naročnikov. Proletarec potrebuje več naročnikov in vsi slovenski delavci potrebujejo Proletarca, dasiravno se tega še ne zavedajo vsi.

Zavednim delavcem priporočam, naj agitirajo za širjenje Proletarca; še nezavednim delavcem pa, naj se nanj naroče in ga čitajo! Podpirajte liste, ki so pod kontrolo delavstva in vrše socialistično vzgojo, in zavrzite vse liste, ki rujejo proti delavskim interesom, posebno tiste, ki se hlinijo delavskemu razredu, tajno ga pa prodajajo.

Pozdrav somišljenikom in čitateljem tega lista in več uspeha v tem letu pri delu za našo stvar. To je moje novoletno voščilo!

JOHN RAKEFF.

Novi odbor kluba 114 v Detroitu.

DETROIT, MICH. — Na redni mesečni seji soc. kluba št. 114, JSZ., ki se je vršila dne 24. decembra v navadnih prostorih na 1331 Kirby Ave., se je volil tudi novi odbor za prvo polovico leta 1923. Izvoljeni so:

Franjo Kuhovski, tajnik, 8971 Sherwood Ave.;
Joseph Ivec, blagajnik, 361 Cortland Ave.;
Rudolf Potochnik, organizator, 8971 Sherwood Ave.

Nadzorni odbor: *Math Urbas, A. Semrov, Joe Klarich*.

Delegat za County organizacijo soc. stranke *Louis Urbanch*.

Thomas Petrich, knjižničar, 974 Ferry Ave., E.

Slovensko občinstvo v Detroitu opozarjam na knjižnico našega kluba, v kateri si lahko izposodite za čitanje vsakovrstne slovenske in angleške knjige povestne, znanstvene, agitatorične in druge vsebine. Kdor želi kako knjigo, naj se obrne na knjižničarja, katerega ime in naslov najdete zgoraj.

Novemu odboru želim obilo uspeha pri njegovem delu za socialistično organizacijo!

PETER KISOVIC, bivši tajnik.

Naznanilo slovenskemu občinstvu v Clintonu in okolici.

CLINTON, IND. — Jugoslovanski socialistični klub št. 41, JSZ., priredi v soboto 13. januarja ob 7. zvečer veliko plesno veselico v Christ Pasaventovi dvorani na Sedmi ulici.

Prebitek je namenjen za socialistično propagando in v ta namen je treba klubu skrbeti, da ne bo njegova blagajna suha.

Na to zabavo vabimo slovensko občinstvo iz Clintona, Universalala, Blanforda in Terre Haute, Ind., da se je udeleži v obilnem številu. Igrala bo dobra godba, ki bo zadovoljila plesalce. Za vsakojako postrežbo in zabavo bo preskrbljeno.

Vstopnina za moške 50 centov, člani in ženske pa so vstopnine prosti.

Ne pozabite priti 13. januarja v Pasaventovo dvorano! — *Frank Bregar*, tajnik.

Članstvu kluba št. 1.

CHICAGO, ILL. — Na prihodnji seji našega kluba, ki se vrši dne 19. januarja v navadnih prostorih, bo treba izvoliti odbor, ki bo imel na skrbi priprave za prihodnji zbor Jugoslovanske Socialistične Zveze. Delo tega odbora bo važno, kajti njegova naloga, kakor tudi drugega članstva čikaških klubov, bo skrbeti, da se bodo delegatje JSZ. počutili domače v naši sredi. Zbor JSZ. prične zborovati v nedeljo 27. maja in bo zboroval do srede (vključeno) dne 30. maja, na katerega pade praznik spominski dan.

Na prihodnji klubovi seji poda nadzorni odbor podrobno finančno poročilo za preteklo poslovno leto. Treba bo ukreniti vse potrebno za našo dramsko priredbo, ki se bo vprizorila v nedeljo 11. februarja v dvorani ČSPS.

Ker je bila želja nekaterih sodrugov, in tudi širšega občinstva, da se to pot priredi šaloigra, je nam milwauški soc. pevski zbor "Naprej" prepustil iz prijaznosti rokopis tridejanske šaloigre "Pri belem konjičku," ki bo občinstvu gotovo ugajala. V ljubljanskem gledišču je bila že večkrat igrana z velikim uspehom.

Vstopnice k igri "Pri belem konjičku" se dobe v uradu Proletarca in pri članih in članicah soc. kluba. Kdor izmed članov ali članic še nima vstopnic za predprodajo, naj se oglasi pri tajniku.

Na bodoči seji bomo ukrepali tudi o priredbah v bodoči sezoni (1923—24). Razun tu omenjenih točk bodo na dnevnem redu stvari, tikajoče so volilne kampanje za županske in aldermanske volitve. Skrbite, da se seje 19. januarja gotovo udeležite. — Tajnik.

Kako smo praznovali Silvestrov Večer?

DETROIT, MICH. — 31. decembra, na dan, ki je splošno znan pod imenom Silvestrov večer, se nas je zbrala vesela družba pri sodrugu Rudolfu Potočniku, kjer smo se neprisiljeno zabavali.

Sodruginja Potočnikova se je ob slovesu starega leta spomnila na idejo, ki bi prinesla družbi še več živahnosti in nekaj cvenka dobri stvari. Njen predlog je bil soglasno podprt in sprejet brez glasovanja. Pričel se je "polšter" ples. Ta ples je stara navada pri zabavah ožjega kroga med našimi ljudmi. Vsakdo, moški namreč, ki se ga s poljubom odreši in potem, ko še on odreši katero na enak način, prispeva kako vsoto in tako je bilo tudi sedaj. Nabralo se je \$10.00, ki smo jih poslali v podporo Proletarcu, kateremu želimo večji uspeh v letu 1923 kot ga je imel v prošlosti in pogin demagogom. Vsoto smo poslali po sodrugu Franku Florjančiču iz Chicage, ki se je mudil tu na obisku. Za njegov poset mu izrekamo na tem mestu iskreno zahvalo. — *Eden prisotnih*.

LISTU V PODPORO.

<i>KOKOMO, COLO.:</i> John Poch	\$ 1.75
<i>JARDINE, MONT.:</i> Jos. Treppel75
<i>WYATT, W. VA.:</i> Andy Cotnich25
<i>RAMSEY, O.:</i> L. Bregant, (Pomotoma ispuščno v izkazu v aug.)	1.00
<i>SIMPSON, W. VA.:</i> Frank Sitz25
<i>CHICAGO, ILL.:</i> Philip Kmetec75
<i>CLEVELAND, O.:</i> Nabrano na zabavnem večeru Soc. kluba št. 27. poslal Aug. Komar	6.00

Skupaj \$ 10.75
Zadnji izkaz 772.42

Skupaj do 31. decembra 1922 \$783.17
Zaključek izkazov listu v podporo za leto 1922.

LISTU V PODPORO.

Leto 1923.

I. izkaz.

<i>SOMERSET, COLO.:</i> Ant. Majnik	\$ 1.25
<i>CHICAGO, ILL.:</i> Fr. Florjancich	1.00
<i>DETROIT, MICH.:</i> Nabrano na zabavnem večeru pri sodr. Rud. Potočniku, (Svoto izročil Fr. Florjancich)	10.00
<i>GLEN COVE, N. Y.:</i> J. Kristan50
<i>DETROIT, MICH.:</i> Jos. Ivec50
<i>POPLAR BLUFF, MO.:</i> Louis Nosse75
<i>CHICAGO, ILL.:</i> M. R.	2.00
<i>MILWAUKEE, WIS.:</i> Fr. Faletich, 50c; Jos. Krovžel \$1.00, Jos. Ivančič, 50c; John Šabus, 50c; Anton Staliž, 50c; Skupaj	3.00
<i>WEST NEWTON, PA.:</i> Namesto naročnine na Glas Naroda Proletarcu v podporo, John Langerholc	3.00

Skupaj \$22.00

IZ UPRAVNISTVA.

“Pa naj pogine . . .” — Nekaj slike o bojih za vzdrževanje delavskega tiska. — Razlike. — Odgovor demagogom na njihove nasvete. — V tolažbo “prijateljem.”

Nekateri ljudje pretakajo krokodilove solze, ker “Proletarca” ne vzame vrag. “Če se ne more vzdrževati, pa naj pogine”, pravijo. Osebe, katere niso nikdar niti s prstom genile za delavski tisk, namigavajo, da Proletarčevi članki niso dobri, ali pa da je uprava slaba. Drugače bi list ne bil navezan na podporo svojih čitateljev in organizacije. To pripovedovanje ni novo. Od kar imamo delavsko časopisje, se bori z večnimi gmotnimi težavami in od vsega početka so se našli ljudje, ki so dajali “dobre” nasvete, kakor človek, ki išče potov, kako bi se iznebil neljubega, bogatega sorodnika in ga spravil na “drugi svet.”

V Seattlu, Wash., izhaja delavski dnevnik “Union Record”. Dasiravno je lastnina močnih unij in uživa njihovo gmotno in moralno podporo, dela ves čas izgubo in uprava se muči, da jo pokriva z izrednimi dohodki. Izredni dohodki za delavski tisk so v prvi vrsti podpora v eni ali drugi obliki, ki prihaja od delavstva in njihovih organizacij. Pred nedavnim je “Seattle Union Record” objavil članek, v katerem je sarkastično okrcal take prijatelje delavskega tiska, ki dajejo “blagohotne” nasvete in očitajo upravi, da je nekaj gnilega v njej, drugače bi moral dnevnik delati dobiček, kakor ga kapitalistični dnevniki. “Union Record” jim svetuje, naj se pogledajo v zrcalu, pa bodo videli, kje leži krivda za težave, s katerimi se bore delavski listi.

The “New York Call” ima najboljši uredniški štab, ki si ga je mogoče želeli pri socialističnem dnevniku. Nekateri sotrudniki delajo za list zastonj. Drugi uredniki “Calla” ne dobivajo niti desetino plače, kakoršno dobivajo srednje plačani uredniki kapitalističnih listov. Uprava prireja kolekte pri unijah v podporo Callu, plesne zabave, apelira na naročnike, naj mu priskočijo na pomoč, premožnejši sodrugi prispevajo na stotake dolarjev na leto Callu v podporo, in to teden za tednom, leto za letom. Kdo si upa trditi, da je “New York Call” slabo urejevan ali da ima slabo upravo? In vendar ne ugaja newyorškimi delavcem. Zakaj? Zato, ker je Call SOCIALISTIČEN list. Ko bi bil urejevan tako, kakor so newyorški kapitalistični dnevniki, ko bi se prodajal korporacijam in kapitalističnim političarjem, pa bi bil za maso DOBRO urejevan.

Ni ga socialističnega lista, ki bi ne imel finančnih potežkoč. Izjema je židovski dnevnik “Forward”, ki si je v židovskem svetu priboril tekom let boja in izgub prvenstvo in mu sedaj ne more konkurirati noben drug židovski list. Razun tega se masa židovskega delavstva ne morejo primerjati masam ameriškega delavstva, in kar se tega tiče, niti ne masi našega delavstva, ki je z jezikom napredna, v srcu in duši pa reakcionarna.

Kapitalistični dnevniki so poceni, o tem ni spora. Sposobnejše urednike plačajo dobro. En Hearstov urednik ima večjo plačo, kakor osobe vsega socialističnega časopisja v Ameriki skupaj. In en Hearstov dnevnik v New Yorku, ali pa v Chicagi, ima več opore pri delavcih, kakor vse socialistično časopisje skupaj. Kadar so volitve, dajejo kapitalistični kandidatje po cele strani oglasov kapitalističnem časopisju. Za vsako stran plačajo od \$1,500 do \$5,000. V času stavk dajejo korporacije cele strani dolge članke v obliki oglasov, v katerih propagirajo svoje stališče in slikajo stavkujoče delavstvo v najčrnejših barvah. To prinese prodanim dnevnikom sto tisoče dolarjev na leto. Sedem čikaških department trgovin je dalo v enem letu čikaški “Daily News” nad osem milijonov dolarjev za oglase! Čikaške cestnoželezniške družbe prispevajo dve-ma čikaškima dnevnikom na tisoče in tisoče dolarjev, ker v novicah in člankih zagovarjata interese teh družb. Mesarskim kraljem se je pred nekaj leti dokazalo, da so plačali za uredniške članke, ki so bili objavljeni v čikaških in drugih dnevnikih njim v prilogo. Isto dela jeklarska korporacija, oljni trust, železniške družbe itd. Ker imajo kapitalistični listi take ogromne dohodke, nudijo naročnikom funt popisanega papirja vsaki dan za dva ali tri cente. Delavstvo pa ne more razumeti, zakaj so kapitalistični listi tako “fajn” in po ceni, pa se jezi nad upravami socialističnih in drugih delavskih listov, ker operirajo svoje liste z izgubo.

Kateri slovenski list v Zed. državah se pokriva z dohodki, ki jih prejema za naročnino in oglase? No-beden, razun morda revija “Čas”, ker se njen urednik sam trudi, da jo napolnjuje in vzdržuje. Vsi drugi slovenski listi delajo izgubo, ki jo pokrivajo vsaki po svoje. Razni “popotniki” naj vzamejo to dejstvo v pre-tres sami s seboj, predno govore o “propadajočih” listih.

Vprašajte najrazumnejši del ameriških slovenskih delavcev, kako jim ugaja “Proletarec”, oziroma njegova vsebina. 98% vprašanih jo bo pohvalilo. Iz nobe-nega lista se ni v starokrajških listih tako ponatisko-valo, kakor iz “Proletarca”. Mar zato, ker so “Prole-tarčevi” članki “zanič”? Pojdite po deželi in videli boste, da tisti, ki Proletarca čitajo — res ČITAJO — hranijo vse številke in kadar se jim kaka izgubi, nam takoj sporoče željo, naj jim pošljemo drugo. Za masa kajpada, pa Proletarčeva vsebina ni. Ko bi bila, bi Proletarec ne bil SOCIALISTIČEN list. Kadar bo VE-ČINI našega delavstva ugajal resnično socialističen list, tedaj bo to SOCIALISTIČNA večina. Danes pa pr-a-gotovo še ni in tudi jutri ne bo še.

Uprava “Proletarca” je ponosna, da so vsi nazad-njaki vseh kovov sovražniki tega lista. To nam je dokaz, da smo na pravem potu. Vse, kar je nazadnjaškega, spada Trčencem in Pircem ter njim podobnim. Kar se tiče neukih, zavedenih delavskih mas — te mora-mo vzgajati kakor doslej. Te niso krive, če se ne za-vedajo, da so orodje v rokah prostituiranih nazadnja-kov, pod kakoršnokoli barvo že “rešujejo” narod.

Glede finančnega in upravniskega poslovanja bo lahko odgovoril nadzorni odbor, kajti vse pride ob času. Na zboru JSZ., ki se bo vršil meseca maja, pa bo-do dobili delegatje popolne račune in statistične po-datke o finančnem poslovanju, naročnikih itd., od

vseh let, od kar izhaja ta list. Lopovi skrivajo svoje račune in knjige, naše so odprte.

Z močmi, ki jih imamo na razpolago, se opravi več dela, kakor se ga je še kedaj pri kakem slovenskem listu. Tudi ta trditev bo podprta z dokazi. In plače pri nas so manjše, kot pri katerikoli drugi slovenski publikaciji. Številke bodo pokazale. Šifkartaška in denuncijantska gospoda bo prešla, ravno tako njihovi listi, "Proletarec" pa bo še zmerom "propadal". To naj jim bo v tolažbo. Mi smo še tukaj, neštetih nasprotniki, ki so nam kopali grob, pa so v pozabljenosti ali v grobu in istotako njihovi listi, ki so svarili slovensko delavstvo pred "pogibeljo" socializma. Kljub "propadanju" je življenje naše in bodočnost naša.

V tolažbo "popotnikom" z zlatom in brez zlata objavljamo tole pismo:

"Cenjeni sodrugi: Priloženo pošiljam money order za vsoto osem dolarjev, in sicer eno celoletno naročnino zase, eno za novega naročnika E. Laha na West Newtonu in tri dolarjev Proletarcu v podporo namesto naročnine "Glasu Naroda", katerega sem odpovedal, ko sem čital v uredniškem članku napad na vse, kar diši po socializmu. Upravi "Glasu Naroda" sem dal vedeti, da sem eden od tistih sedemsto petdesetih in ji blagohotno pojasnil, da je vsaj toliko pametnih slovenskih delavcev v tej deželi. Sporočil sem ji, naj mi list ustavi, kajti "Glasu Naroda" niti za v stranišče več nočem. Ko bi znal za kaknega dobrega duhovnika, čigar maše bi kaj izdale, bi mu poslal za eno sveto mašo, da bi jo čital v čast sveti Katarini da bi priprosila pravo pamet vsaj tolikim naročnikom Glasa Naroda, da bi mu jih ostalo samo še 750. Ali se ne bi izplačalo dati za eno tako mašo? Mislim da, toda za pravega duhovnika ne vem, ki bi imel toliko moči. Prosim, vprašajte Kazimirja, morda bi mi on mogel dati kak naslov. Če bi jo sam čital, naj mi sporoči, za koliko \$ je pripravljen izvršiti to delo.

Pa brez zamere.

John Langerholc,
West Newton, Pa."

AGITATORJI NA DELU.

Ant. Žagar, Sheboygan, Wis.	8
Jos. Krebelj, Cleveland, O.	7
Ant. Rupnik, Southview, Pa.	6
Ant. Lukancic, N. Chicago, Ill.	5
Chas. Pogorelec, Chicago, Ill.	5
John Rakeff, Henryetta, Okla.	5
Frank Mershak, LaSalle, Ill.	5
Frank Šemrov, Johnstown, Pa.	4
Jos. Korsic, Carlinville, Ill.	3
Ant. Mevlja, Maidsville, W. Va.	2
John Langerholc, West Newton, Pa.	2
Joseph Ule, Chisholm, Minn.	2
Ant. Zornik, Herminie, Pa.	2
Frances A. Tauchar, Chicago, Ill.	1
Louis Krašna, Conemaugh, Pa.	1
Jos. Steblay, Chicago, Ill.	1
Fr. Čemažar, Columbus, Kansas . . .	1
John Brezovar, Mineral, Kansas . . .	1

Listnica uredništva.

Radi obilice gradiva niso mogle biti priobčene vse poslane reči v tej izdaji. Pridejo na vrsto drugi teden.

RAČUN RAZPEČANIH ZNAMK J. S. Z.

v mesecu novembru 1922.

Driava	Mesto	Redne znamke	Dualne znamke	Izjemne znamke	Prejemki	Gl. stanu Soc. stranke	Državnim in električnim organizacijam
Ill.:	Carlinville	10	6		5.10	—	—
Ill.:	Springfield	10	4		4.40	—	—
Ill.:	Johnston City	16	2		5.50	—	—
Ill.:	Chicago, N. 1	50			15.00	—	—
Ill.:	Virden	10			3.00	13.50	10.80
Ind.:	Clinton	10			5.70	2.37	1.90
Mich.:	Detroit N. 114	30			9.00	3.75	3.00
Ohio:	Cleveland	40			12.00	5.00	4.00
Pa.:	Herminie	28	8		13.20	—	—
Pa.:	Bon-Air	14	1		4.55	—	—
Pa.:	Library	35	5		12.25	—	—
Pa.:	Avella	7	3		3.15	—	—
Pa.:	Meadowlands	28	4		9.80	—	—
Pa.:	Luzerne	10			3.00	—	—
Pa.:	Moon Run	27			8.10	21.25	17.00
W.Va.:	Pursglove	26			7.80	3.20	2.60
Wis.:	Milwaukee	13			3.90	1.63	1.30
Skupaj		373	33		\$125.85	\$50.75	\$40.60

	Rednih	Dual.	Izjem.
Znamk na roki dne 1. nov.	331	150	153
Dobljenih od glavnega stana	700	100	70
	1031	250	223
Razpečanih glasom poročila	373	33	—
Na roki dne 30. novembra	658	217	223

Poročilo za december 1922.

Ark.:	Jenny Lind	3	3	—	\$ 1.95	\$.75	\$.60
Ill.:	Chicago N. 224	5	3	—	2.55	—	—
	Carlinville	15	6	—	6.60	—	—
	Springfield	10	7	—	5.45	—	—
	La Salle	15	—	—	3.56	—	—
	Virden	20	—	—	6.00	—	—
	Chicago N. 1	30	—	—	9.00	—	—
	Johnston City	16	2	—	5.50	—	—
	Nokomis	13	6	—	6.00	—	—
	Chicago N. 20	12	13	—	8.15	21.62	17.30
Ind.:	Clinton	14	—	—	4.20	1.75	1.40
Minn.:	Chisholm	20	—	—	6.00	2.50	2.00
Iowa:	Madrid	7	2	—	2.80	1.12	.90
Kans.:	Gross	7	9	—	5.45	2.00	1.60
Ohio:	Barberton	16	—	—	4.80	—	—
	J. P. At large	6	—	—	1.80	—	—
	Glencoe	18	2	—	6.10	—	—
	Cleveland	20	20	—	13.00	10.25	8.20
Pa.:	Forest City	13	2	—	4.65	—	—
	W. Newton	11	2	—	4.00	—	—
	Wick Haven	10	—	—	3.00	—	—
	Bon-Air	14	1	—	4.55	—	—
	Lloydell	39	14	—	16.50	—	—
	Aliquippa	20	—	—	6.00	—	—
	Library	38	5	—	13.15	—	—
	Herminie	13	11	—	7.55	—	—
	Avella	9	1	—	3.05	—	—
	Lawrence	26	1	2	8.15	—	—
	Moon Run	31	—	4	9.30	—	—
	So. View	6	—	—	1.80	33.37	26.70
V. Wa.:	Pursglove	38	—	—	11.40	4.75	3.80
Totals		515	110	6	192.01	78.12	62.50

	Rednih	Dual.	Izjem.
Znamk na roki dne 1. dec.	658	217	223
Razpečanih v dec. glasom por. ...	515	110	6
Na roki dne 31. dec. 1922	143	107	217
Članov prijavljenih v decembru	741		

Tajništvo J. S. Z.

IZVLEČEK ZAPISNIKA SEJE EKSEKUTIVE J. S. Z.

DNE 29. DECEMBRA 1922.

Navzoči so Aleš, Godina, Cainkar, Maslach, Gottlicher, Mary Udovich, Petrich in Zajc; od nadzornega odbora Dimich in Tauchar; od upravnštva Proletarca Pogorelec.

Predseduje Tauchar. Zapisnik zadnje seje prečitan in sprejet. Po zapisniku poroča tajnik, da so vsi sklepi zadnje seje izvršeni.

Prečita se dopis sodruga Sudeticha iz Detroita, Mich., v katerem naznanja, da ima v zalogi dve knjigi in sicer "Karl Marx in njegova dela" in "Život i ljubav", katere oferira JSZ. za razprodajo s primernim popustom. Ker se JSZ. ne peča s prodajo knjig, se izroči zadeva upravi Proletarca.

Dalje se čita drugi list istega sodruga, v katerem apelira, naj bi se v Proletarcu priporočalo, da naši klubi nabavijo list "Budučnost". Zajec omenja, da se v Proletarcu to že priporoča.

Sklenjeno, naj se v listu priporoča klubom, ki imajo javne prostore ali čitalnice, da naroče list in da naj slovenski sodrugi store kolikor največ morejo za razširjanje našega srbsko-hrvatskega glasila.

Prečita se list Milana Skrbinška iz Maribora, v katerem vprašuje za nasvet, če bi se mu mogla s pomočjo lista ali naših organizacij organizirati po Ameriki večja predavanja, na katerih bi govoril o naših pisateljih in pesnikih, o diletantskih odrih in če bi se mogla organizirati kaka stalna dramska družba. Sklenjeno, da je za sedaj čas za to neugoden, vzela pa bo eksekutiva stvar v pretres, kakor hitro se gospodarske razmere tukaj izboljšajo.

Tajnik Petrich poroča glede dohodkov, ki se iztekajo za našo propagando iz "Izobraževalne akcije". Iz njegovega poročila je razvidno, da je bilo dohodkov za ta fond od meseca novembra 1921 pa do 31. decembra 1922 nekaj nad \$1,250.00. Natančni račun izide v Proletarcu in v Prosveti. Prijavljenih društev do danes je 106.

Nov socialističen klub se je organiziral v Barber-tonu, O., s 16 člani. Porast članov v Zvezi se sicer ne vrši navzgor skokoma, ampak v tem smislu, da se drže sile, ki radi fluktuacije razmer in od tod neaktivnosti tega ali onega kluba, padajo in vstajajo, ostanje vendar na gotovem višku. Decembersko poročilo o razpečanih znamkah bo izkazovalo nad 700 aktivnih članov. Se vzame na znanje.

Dalje poroča tajnik o svojem potovanju po južnem Illinoisu. Iz njegovega poročila je razvidno, da je dobil 126 naročnikov in prodal za \$65.25 knjig. Čisti promet je znašal \$316.50. Kar se našega gibanja po južnem Illinoisu tiče, izgleda stvar povoljna, izpopostavljeno, da se drži z ljudmi potrebne stike in pa, kar se ne sme prezreti, če ne bo predolgih štrajkov. Se vzame na znanje.

V korist zveze se odpre razprava glede zbora.

Ker je imel po naročilu zadnje seje tajnik nalogo

izdelati predlog ali statut, na podlagi katerega bi dobila društva, ki prispevajo "Izobraževalni akciji" pravico do delegacije, predloži tozadevni predlog, ki se glasi:

"Društva podpornih jednot in zvez, ki prispevajo v fond "Izobraževalne akcije J. S. Z." ne manj kot \$1.00 mesečno, imajo pravico vsako do enega bratskega delegata. Tak delegat ima pri vseh predlogih in razpravah posvetovalen glas; pravico do glasovanja o predlogih pa ima tak delegat pri tisti točki dnevnega reda, ki se označuje v programu pod točko "Izobraževalna akcija J. S. Z. in socialistična propaganda."

Odpre se razprava, ki se je vdeleže Aleš, Godina, Maslach, Tauchar, Zajc in Petrich, na kar je predlog sprejet.

Nato se odpre razprava glede vožnjih stroškov in dnevnic za bratske delegate, ki bi prišli na zbor v smislu preje sprejetega predloga. Vdeleže se razprave Aleš, Zajc, Tauchar, Cainkar in Petrich. Petrich omenja, da bodo stale vožnje za redne delegate okrog \$1000 brez članov eksekutive. Razpisani prispevki za pokritje teh stroškov bodo prinesli do meseca aprila ali maja, ko se ima vršiti zbor, okrog \$250, ne more pa reči, koliko bo prinesla kolekta, ki jo priredi v ta namen meseca januarja. Vsekakor pa računa, da bo tedaj na roki za pokritje teh stroškov okrog \$700 do \$800. Prvo svoto za pokritje teh stroškov je že naložil na posebno bančno vlogo dne 27. decembra in znaša \$46.41.

Razni sodrugi navajajo različne sugestije, kako bi mogli, če ne popolno, pa vsaj delno pokriti stroške bratskih delegatov, končno se pa strinjajo vsi s tem, da z blagajno kakršna je, in z dohodki, ki še niso tukaj, ne morejo glede teh stroškov zaključiti ničesar definitivnega. Rezultat razprave je torej, da se prepusti stvar zboru, ki po tedanjih finančnih razmerah Zveze določi, kako in kaj naj se sklene glede pokritja teh stroškov.

Za tem predloži tajnik provizoričen dnevni red za zbor JSZ. 1923, kot predmet diskuzije. Tako predložen se glasi dnevni red sledeče:

A.

1. Otvoritev zbora po gl. tajniku J. S. Z.
2. Volitev odbora za pregledanje pooblastil (pet članov in gl. tajnik).

B.

Konstituiranje zbora:

1. Pravilnik.
2. Volitev predsednika in podpredsednika.
3. Volitev dveh zapisnikarjev.

C.

Referati:

1. Poročilo gl. tajnika o delu in stanju J. S. Z. od zadnjega zbora.
2. Poročilo sekcijških odborov:
 - a) za slovensko sekcijo poroča Philip Godina;
 - b) za srbsko sekcijo poroča Milan Luchich.
3. Literatura in tisk: Poročajo uredniki zvezinih glasil:
 - a) za Proletarca poročata Zajec za uredništvo in Pogorelec za upravništvo.
 - b) za Budućnost poročata Milan Luchich in H. Sudetich.
4. Internacionala, poroča
5. Izobraževalna akcija, poroča
6. Jugoslovansko vprašanje, poroča
7. Formiranje ameriške Labor Party — odnosno po-

litične federacije ameriškega delavstva in socialistov, poročla

8. Načelna izjava in pravila, poročla
9. O unionizmu, poročla
10. Razno.
11. Razpust zbora.

Odpri se razprava, ki se je udeležile Dimich, Maslach, Zajec, Godina, Petrich, Aleš in Tauchar. Sklenjeno, da se čita načrt še enkrat točka za točko in da se pri vsaki točki gredoč dodaja, popravlja ali briše, kakor se zdi večini potrebno.

Po prečitaniu točk se doda programu sledeče točke in poprave:

V šesti točki se doda popravek, da se čita: "J. S. Z. in jugoslovansko vprašanje"; nova točka: "Socialistična agitacija v unijah in podpornih organizacijah"; nova točka: "O zadružništvu in gospodarskih vprašanjih"; nova točka "O naseljevanju, tozadevnih zakonih in naturalizaciji"; nova točka: "O socialistični propagandi med ženstvom"; popravljena 7. točka, da se glasi: "Gibanje za federativno politično stranko ameriškega delavstva."

Na vprašanje, kdo izmed članov prevzame kak referat, se po daljši razpravi priglasijo izmed pričujočih: k točki J. S. Z. in jugos. vprašanje prevzame Zajec; "Socialistična agitacija v unijah" itd., prevzame Pogorelec; "O zadružništvu" prevzame Tauchar; "O naseljevanju in tozadevnih zakonih" se vpraša Zavernika st.; "O Internacionali" se vpraša Ovna; "Za gibanje federativne polit. stranke amer. delavstva" se vpraša P. Kokotoviča; "Socialistično propagando med ženstvom" prevzame Mary Udovich; za pravila in načela je sprejet odbor sestojč iz Petricha, Zajca in Kokotoviča.

S tem je program za zbor sprejet in se objavi v enih prihodnjih izdaj Proletarca.

S tem v zvezi je sklenjeno, naj dobe klubi in društva, ki prispevajo v sklad "Izobraževalne akcije JSZ." poziv za volitev delegatov. Volitve delegatov trajajo od 1. januarja do 15. aprila 1923.

Ker se začne 1. maja 1923 konvencija Socialistične stranke, se sklone, da prične zbor JSZ. v nedeljo dne 27. maja, tako da bo imel naš zbor že pred seboj zaključke Socialistične stranke.

Pod razno omenja tajnik zadevo reliefa, ki ga je iniciatirala N. H. Z. in je bil v soglasju zaključkov zadnje seje pisal upravi N. H. Z., da se iznajde, na kakšen način je bila sprožena zadeva ter da se šele na to, ko dobi odgovor, izvoljeni odbor odzove sodelovanju pri tej akciji. Čita list, ki ga je dobil od Thom. Bešenicha, predsednika N. H. Z. ter pravi, da je vsebino tega pisma poslal odborniku Luchichu v Detroit. Maslach pojasnjuje, da je akcija za zbiranje tozadevnih prispevkov v Detroitu v teku in da se v ta namen prirejajo tudi sestanki, pri katerih sodelujejo naši klubi in podporna društva tamkaj. Tudi v nekaterih drugih krajih so se že vršile skupne priredbe v ta namen.

Ker je pomoč nujna in ker bi razne konference akcijo samo zavleklo, stavi sodrug Godina predlog, da se našim organizacijam (društvom in klubom) priporoča, naj sodelujejo z drugimi organizacijami pod dobrim, poštenim vodstvom pri priredbah v pomoč bednemu prebivalstvu v Jugoslaviji, prizadetemu vsled suše. Predlog podpiran in sprejet.

Upravnik Pogorelec predloži dva računa, enega za oglas JSZ. v Družinskem Koledarju za l. 1923, drugega pa za polovično vožnjo gl. tajnika po južnem Illinoisu. Oba računa znašata \$51.13. Sprejet predlog, da nakaže tajnik upravi Proletarca \$40.00.

Glede opravnika za zbor se sklone, naj predloži tajnik na prihodnji seji izdelano formo, ki naj bo podlaga razpravi in eventualnemu sprejetju.

Končno poročla tajnik o zadevi kluba št. 211 v Aliquippi, Pa. Pravi, da je čital v Prosveti dopis, v katerem se na izzivalni način napada poverjenišvo JRZ. in obenem Proletarca, ker se zahteva skozi javnost nekaj, kar bi se lahko doseglo po drugih potih, ne da bi se dajalo na ta način nasprotnikom socialističnega gibanja potuho in takorekoč ščuvalo že itak po kapitalističnih listih zbegano javnost za tiste člane poverjenišva JRZ., ki so zaeno člani JSZ. in uprave Proletarca. To je po njegovem mnenju kršenje strankine discipline, radi česar bi bilo treba nekaj ukreniti, zato predlaga sledečo rezolucijo:

"Ker so nekateri člani kluba št. 211 v Aliquippi, Pa., objavili v Prosveti izzivalni dopis, postavljajoči v javnosti vprašanja, na katera bi bili dobili lahko odgovor v prvi vrsti od Bartol Yeranta, ki je bil na konferenci JRZ. dne 21. oktobra ali pa direktno od tajništva poverjenišva, če bi se bili obrnili tje za pojasnila, smatra eksekutiva JSZ. dotični dopis za škodljivo namero, nalašč vprizorjeno, da se s tem izzivanjem pomaga nasprotnikom socialističnega gibanja in tako moralno in gmotno škoduje JSZ. in njenemu glasilu Proletarcu, kar pomeni, da so podpisani kršili pravila JSZ. točke 4, 9 in 56.

Ker pa ni znano, v koliko so odgovorni za dotični dopis poleg podpisancev tudi drugi člani kluba št. 211, bodi sklenjeno:

1. Da eksekutiva JSZ. uvede pri klubu št. 211 JSZ. v Aliquippi, Pa., preiskavo, in sicer na podlagi navodil, ki jih odredi tajništvo JSZ. in da se na ta način zasliši vse člane kluba št. 211 JSZ.

2. Da eksekutiva pooblasti sodruga John Terčelja, člana kluba št. 184 JSZ. v Lawrence, Pa., svojim zastopnikom, ki ima sklicati (v sporazumu klubovega tajnika) posebno sejo, na kateri vodi dotično preiskavo in da po seji sporoči rezultat eksekutivi JSZ., da na podlagi tozadevnih informacij dovede stvar do logičnega zaključka."

Po kratki razpravi se rezolucija sprejme soglasno, tajniku pa naloži, da izvrši stvari, ki se ga tičejo v smislu te resolucije.

Poleg tega pravi tajnik, da je zadeva naznanjena državnemu tajniku Wilsonu v Readingu, Pa.

Zaključek seje.

Tajništvo J. S. Z.

DETROITSKIM SODRUGOM.

Seje slov. socialističnega kluba št. 114, JSZ., se vrše vsako četrto nedeljo v mesecu v Hrvatskem domu, 1329—31 Kirby Ave., ob 9. uri dopoldne.—Na dnevnem redu so vedno važne stvari, ki se morajo rešiti. Udeležujte se teh sej polnoštevilno in pripeljite seboj svoje prijatelje. — Učvrščujemo našo postojanko s tem, da ji pridobivamo novih članov. — *Organizator.*

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje socialističnega kluba št. 27. se vrše vsako drugo nedeljo v mesecu ob 9:30 dopoldne in četrto nedeljo ob 2:30 popoldne v klubovih prostorih v Slov. nar. domu. Dolžnost vsakega sodruga je, da redno prihaja k sejam. — Tiste, ki simpatizirajo s socialističnim gibanjem, pa še niso pri soc. stranki, vabimo, naj pristopijo v naš klub in tako pomagajo pri delu za osvoboditev proletariata. Prva naloga delavca je, da postane razredno zaveden. Pri tem pa vpoštevajmo geslo: "V organizaciji je moč." —

Naš barometer po južnem Illinoisu.

Poroča Frank Petrich.

(Nadaljevanje).

V Springfieldu sem se bil nastanil pri sochr. J. Ovcu in F. Kermelju, katerima so pota socialističnih agitatorjev tako dobro znana, kakor produciranje črnega diamanta v rovu, ker sta oba premogarja. Razumljivo je torej, da sem se v njiju domačiji kretal, kakor bi bil član njiju družin.

Sodr. Obca, ki je sedaj tajnik socialističnega kluba št. 47 in ob enem predsednik pevskega zbora "Naprej", mi je takoj pri prihodu razodel, da bo zvečer veselica tega društva, in da porabim to priliko lahko za svojo agitacijo.

Veselica dasi neoglašana, ker ni bilo časa za to, je bila vzlic temu dobro obiskana.

Na programu je bila godba, ples, petje in "čaj". Moj program je vseboval seveda nabiranje naročnikov za Proletarca in prodaja knjig.

Program pevskega zbora in program za nabiranje naročnikov ter prodajo knjig se je izvrševal naravno brez kake "konkurence".

Posledica tega je bila, da sta oba programa izpadla z dobrim uspehom. Društvo "Naprej" je naredilo nekaj desetakov za društveno blagajno, jaz pa sem dobil nekaj novih naročnikov in prodal nekaj knjig.

Drugi dan dopoldne sem obiskal v spremstvu sochr. Besjaka in Čopija nekaj naših rojakov, kar je pomenilo zopet nekaj novih in obnovitev starih naročnikov.

Popoldne je imelo društvo "Springfield", S. N. P. J. svojo sejo, ki jo je bilo treba zopet tako izkoristiti kakor prejšni večer zabavo pevskega zbora "Naprej".

Seja je bila dobro obiskana in sochr. Ovca je na koncu seje naznanil, da se vrši po društveni seji sestanek, na katerem bom poročal "O svetovnem položaju in delu Jugoslovanske socialistične zveze v vojni in po vojni", in da bo imel vsak priliko staviti vprašanja ter se vdeležiti diskuzije.

Ostalo je v dvorani kakih 50 članov, nakar je sochr. Ovca predstavil poročevalca.

Radi kaotičnih razmer, ki vladajo v socialističnem in komunističnem gibanju po svetu, in v naših razmerah posebej, sem se moral pozivati najprvo na vzroke, ki vodijo do tega, da ljudje kakršni so, ne morejo pojmiti ponaroma življenja, ne razumevati družabnih plasti, ki gredo pred nami prav sedaj, vsled česar se kaos povečuje, namesto da bi se zmanjševal. Glavni vzrok nerazumevanju razmer je, ker ljudje premalo čitajo pa ne drže predseboj prejšnjih slik, ki jih je treba primerjati z relativno novimi, in na podlagi teh primerjati se soditi kako in kaj. Toda kakor je, se sodi vse le po tistih slikah, ki so danes na steni življenja in so le del te slike, ki je danes tukaj.

Morda bi temu odpomoglo, če bi bil človek malo dlje časa na svetu, recimo 150 let namesto 60. Tako bi človek videl slike vsaj treh generacij, med tem ko vidi danes komaj slike ali sliko ene generacije; največ je pa seveda takih, ki ne vidijo sploh nobene slike. In če slučaj nanese, da so spregledali, in vidijo v svojem življenju prvo sliko te družabne ponarame, si pa mislijo, da so odkrili vse skrivnosti sveta, ki jih prej ni odkril nihče drugi . . . Če bi živel človek 150 let, bi mu bila dana vsaj prilika, da bi popravil "napake", ki jih je tuptam delal. Ker je življenje kratko,

slučajne "napake" pa žive kaj rade matuzalemska leta, se ni torej prav nič čuditi, če jih izkoristijo ljudje, ki so šele včeraj zagledali nekaj na steni, pa to razglajajo brez vsake veze na sliko prejšnjega dne za njihovo "popravo" tistih "napak", ki jih je človek slučajno storil predvčeršnjim. Morda bi bilo manj demagogov na svetu, če bi živel človek torej 150 let, ker bi imel pri tem priliko drugi ali tretji generaciji pokazati, da tiste "napake" naposled vendarle niso bile take napake, da ne bi imele na drugem koncu svojega popravka.

Poročilo je sledilo nato na jugoslovansko vprašanje, konferenc jugosl. socialistov v Ljubljani, Belgradu in Zofiji, dalje kako je sprejela točko tega vprašanja konferenca za ustanovitev Jugosl. socialistične zveze v Chicagu leta 1909, držanje slovenske in srbske sekcije v letih 1915—18, II. internacionala in nemški socialisti, ameriška socialistična stranka in Jugosl. socialistična zveza ob času, ko je šla Amerika v vojno, J. R. Z., J. S. Z. in Vilsonove točke, ki so bile koncem konca največji vzrok, da izgledajo naše taktične "napake" še večje, levo krilo in Socialistična stranka ter III. Internacionala, evropski in ameriški imperializem, italjanski fašizem in ameriški kukluksizem, enotna fronta proletariata in končno stališče Jugoslovanske socialistične zveze po vojni.

Ko so prišla na red vprašanja, je stavil J. Underwood zelo primerno vprašanje, ki je dalo mojemu poročilu še več jasnosti zlasti radi tistih Vilsonovih 14 točk, o katerih se je predbacivalo, da so socialisti pri slovenski in srbski sekciji v naprej vedeli, da Vilson ni imel odkritosrčnih namenov, ko je predložil tistih 14 točk, in da bi morala biti anathema vsled tega popolna. Sochr. Underwood je namreč vprašal, če so člani pri slovenski in srbski sekciji vedeli ali sumili, da Vilson ni mislil odkritorčno, ko je predložil dotične točke versajllski mirovni konferenci.

Odgovor je moral biti seveda tak, kakor je takrat članstvo pri teh dveh sekcijah in pri socialistih po vsem svetu te točke smatralo; namreč, da jih je smatralo za sprejemljive in podpore vredne. Kaj je bilo Vilsonovo notranje mišljenje o tem, seveda ni mogoče vedeti nobenemu drugemu kot Vilsonu samemu, ker ni mogoče brati nikomur na čelu, kaj misli v svojem srcu. Splošno mnenje med socialisti je bilo, da je ravnal Vilson odkritosrčno; ni pa ravnal pogumno, ko je videl, da ga v Londonu, Parizu in v Versaillesu izigravajo, pa se jim ni uprl; kajti če bi se jim bil uprl — in moč zato je imel — tedaj bi bil izid versajllske konference drugačen kot je bil. V Evropi bi bilo manj kaosa in tudi Rusija bi bila danes priznana prejkone od vseh držav. (Tudi Wilsonu pristojna, da živi 150 let, da popravi to napako.)

Kakorkoli so se delale napake na eni strani, so se delale napake tudi na drugi strani. Toda danes ni vprašanje napak, ki so se delale včeraj, temveč je vprašanje, kako pridejo vsi ti raztrešeni deli socialističnega gibanja po vsem svetu zopet skupaj. Jugoslovanska socialistična zveza ni sovražna nobeni socialistični frakciji, dokler se nje kretnje sučejo v njenem delokrogu in ne dela zdražb med delavci, ki so že organizirani v tej ali oni frakciji; ne trpi pa zdražb in demagoštva. Po čemu zdražbe in rovarjenja, ko pa vemo, da se bodo morale prej ali slej vse frakcije združiti, če bodo hotele, da pride socialistično in delavsko gibanje v Ameriki in drugod do svoje veljave in respekta.

(Dalje prihodnjič.)

IZKAZ PRISPEVKOV V POMOŽNO IZOBRAŽEVALNO AKCIJO J. S. Z.

RAČUN VSOT DRUŠTEV, SOCIALISTIČNIH KLUBOV
IN POSAMEZNIKOV ZA POMOŽNO IZOBRAŽEVALNO
AKCIJO J. S. Z.

od 30. novembra 1921 do 31. decembra 1922.

Tek. št.	Kraj	Vsota
1—19	SNPJ Mineral, Kans.	18.00
2—119	SNPJ Waukegan, Ill.	17.00
3—122	SNPJ Aliquippa, Pa.	12.00
4—267	SNPJ Sublet, Wyo.	12.00
5—131	SNPJ Chicago, Ill.	24.00
6—5	SNPJ Cleveland, Ohio	13.00
7—52	SNPJ Broughton, Pa.	20.00
8—102	SNPJ Chicago, Ill.	24.00
9—275	SNPJ Maynard, Ohio	13.00
10—26	SSPZ Cleveland, Ohio	10.00
11—25	SSPZ Reading, Pa.	4.00
12—74	SNPJ Virden, Ill.	12.00
13—68	SNPJ Racine, Wis.	12.00
14—209	SNPJ Nokomis, Ill.	12.00
15—329	SNPJ Large, Pa.	12.00
16—388	SNPJ Pursglove, W. Va.	12.00
17—46	SNPJ Oregon City, Ore.	12.00
18—183	SNPJ Hudson, Wyo.	12.00
19—400	SNPJ Renton, Pa.	12.00
20—20	SNPJ Ely, Minn.	12.00
21—119	SSPZ Bridgeport, Ohio	2.52
22—72	SNPJ Radley, Kans.	7.00
23—6	SNPJ Morgan, Pa.	14.00
24—88	SNPJ Moon Run, Pa.	11.00
25—366	SNPJ Thorpe, W. Va.	13.00
26—112	SNPJ Bear Creek, Mont.	12.00
27—44	SNPJ Franklin-Boro, Pa.	24.00
28—238	SNPJ Moundsville, W. Va.	12.00
29—115	SSPZ Kenilworth, Utah	13.00
30—151	SSPZ Niles, O.	9.00
31—143	SNPJ E. Helena, Mont.	12.00
32—80	SSPZ Herminie, Pa.	12.00
33—169	SNPJ Fitz Henry, Pa.	13.00
34—276	SNPJ Bankhead, Canada	3.00
35—298	SNPJ Somerset, Colo.	6.00
36—156	SNPJ Muddy, Ill.	13.00
37—394	SNPJ Oakmont, Pa.	9.00
38—120	SNPJ Gallup, New Mex.	30.70
39—344	SNPJ Sheboygan, Wis.	24.00
40—290	SNPJ Homer City, Pa.	13.00
41—206	SNPJ Gross, Kans.	10.00
42—138	SNPJ Canonsburg, Pa.	12.00
43—418	SNPJ Starkville, Colo.	3.00
44—362	SNPJ Carlinville, Ill.	20.00
45—2	SNPJ La Salle, Ill.	7.00
46—216	SNPJ Verona, Pa.	3.00
47—328	SNPJ Madrid, Iowa	13.00
48—87	SNPJ Herminie, Pa.	24.00
49—32	SNPJ Winterquarters, Utah	2.15
50—39	SNPJ Chicago, Ill.	15.00
51—297	SNPJ Raton, New Mex.	9.00
52—123	SSPZ Detroit, Mich.	12.00
53—27	JSKJ Diamondville, Wyo.	12.00
54—340	SNPJ Wyano, Pa.	12.00
55—17	SSPZ Aurora, Minn.	12.00
56—123	SNPJ Panama, Ill.	1.00
57—225	SNPJ Edison, Kans.	16.50
58—52	SSPZ Somerset, Colo.	4.00

Tek. št.	Kraj	Vsota
59—64	SNPJ W. Newton, Pa.	36.00
60—382	SNPJ Accosta, Pa.	10.00
61—358	SNPJ Power Point, Ohio	12.00
62—221	SNPJ Terre Haute, Ind.	12.00
63—16	SNPJ Milwaukee, Wis.	11.00
64—192	SNPJ Milwaukee, Wis.	11.00
65—198	SNPJ Willard, Wis.	13.00
66—259	SNPJ Meadowlands, Pa.	12.00
67—170	SSPZ Coalton, Ill.	24.00
68—412	SNPJ Firestone, Colo.	7.23
69—111	SNPJ Aurora, Minn.	11.00
70—331	SNPJ Seminole, Pa.	8.00
71—1	SNPJ Chicago, Ill.	12.00
72—301	SNPJ Mascoutah, Ill.	12.00
73—245	SNPJ Lawrence, Pa.	30.39
74—24	SNPJ Jenny Lind, Ark.	10.00
75—179	SNPJ Sopris, Colo.	2.00
76—288	SNPJ Fridericktown, Pa.	3.00
77—36	SNPJ Villock, Pa.	18.00
78—264	SNPJ Cleveland, Ohio.	3.72
79—47	SNPJ Springfield, Ill.	6.00
80—121	SNPJ Detroit, Mich.	9.00
81—415	SNPJ Adrian, W. Va.	4.00
82—178	SNPJ Cleveland, O.	10.00
83—287	SNPJ Burgettstown, Pa.	6.00
84—114	SNPJ Roundup, Mont.	20.56
85—253	SNPJ Diamondville, Wyo.	12.00
86—282	SNPJ Little Falls, N. Y.	6.00
87—81	SNPJ Red Lodge, Mont.	4.95
88—242	SNPJ Stanton, Ill.	20.00
89—248	SNPJ Hagevo, Pa.	6.00
90—451	SNPJ Onnalinda, Pa.	4.89
91—205	SNPJ New Duluth, Minn.	6.00
92—236	SNPJ Bessemer, Mich.	5.00
93—303	SNPJ Ralphton, Pa.	7.00
94—444	SNPJ Cleveland, Ohio	10.00
95—379	SNPJ Slickville, Pa.	3.00
96—352	SNPJ Kincaid, Ill.	20.00
97—23	SSPZ Orient, Pa.	1.26
98—425	SNPJ Valley Grove, W. Va.	8.00
99—300	SNPJ Braddock, Pa.	6.00
100—174	SNPJ Dunlo, Pa.	4.00
101—172	SNPJ Library, Pa.	2.00
102—34	SNPJ Indianapolis, Indiana	6.00
103—9	SNPJ Yale, Kansas	2.00
104—432	SNPJ Miners Milles, Pa.	12.00
105—14	SNPJ Waukegan, Ill.	24.00
106—361	SNPJ McIntyre, Pa.	1.00
107—165	SNPJ Wick Haven, Pa.	12.00
108—177	SNPJ Reliance, Wyo.	2.00

J. S. Z. klubi.

Št. 182	Meadowlands, Pa.	4.40
Št. 69	Herminie, Pa.	12.00
Št. 114	Detroit, Mich.	23.50
Št. 181	Lloydell, Pa.	10.00
Št. 47	Springfield, Ill.	6.00

Posamezniki.

Lovro Seljak,	W. Va.	2.00
Frank Lipar,	Minn.	1.50

Skupaj \$1,274.27

Poleg teh svot so poslala nekatera društva še manjše svote, ki so bile izkazane v Proletarcu pod rubriko listu v podporo, in sicer v znesku \$24.00.

V tem izkazu niso vštete svote, ki so prejete za mesece nazaj, a so vknjižene v januarju, ko je bilo izdano potrdilo.

ZA "POMOŽNO IZOBRAŽEVALNO AKCIJO J. S. Z."

so vplačala društva in socialistični klubi v decembru
1922 kakor sledi:

Št. društva	Kraj	Vsota
1—19	SNPJ Mineral, Kans.	\$ 4.50
2—119	SNPJ Waukegan, Ill.	6.00
4—267	SNPJ Sublet, Wyo.	12.00
5—131	SNPJ Chicago, Ill.	4.00
6—5	SNPJ Cleveland, Ohio	6.00
8—102	SNPJ Chicago, Ill.	12.00
9—275	SNPJ Maynard, Ohio	1.00
12—74	SNPJ Virden, Ill.	1.00
14—209	SNPJ Nokomis, Ill.	1.00
15—329	SNPJ Large, Pa.	1.00
16—388	SNPJ Pursglove, W. Va.	2.00
17—46	SNPJ Oregon City, Ore.	1.00
18—183	SNPJ Hudson, Wyo.	3.00
20—20	SNPJ Ely, Minn.	4.00
26—112	SNPJ Bear Creek, Mont.	1.00
27—44	SNPJ Franklin-Boro, Pa.	6.00
29—115	SSPZ Kenilworth, Utah	2.00
33—169	SNPJ Fitz Henry, Pa.	2.00
36—156	SNPJ Muddy, Ill.	1.00
38—120	SNPJ Gallup, New Mex.	2.35
40—290	SNPJ Homer City, Pa.	1.00
44—362	SNPJ Carlinville, Ill.	2.00
47—328	SNPJ Madrid Iowa	3.00
54—340	SNPJ Wyano, Pa.	2.00
55—17	SSPZ Aurora, Minn.	1.00
57—225	SNPJ Edison, Kans.	3.00
59—64	SNPJ W. Newton, Pa.	18.00
60—382	SNPJ Accosta, Pa.	1.00
62—221	SNPJ Terre Haute, Ind.	12.00
65—196	SNPJ Willard, Wis.	7.00
66—259	SNPJ Meadowlands, Pa.	2.00
67—170	SSPZ Coalton, Ill.	12.00
68—412	SNPJ Firestone, Colo.	1.23
69—111	SNPJ Aurora, Minn.	2.00
71—1	SNPJ Chicago, Ill.	2.00
73—245	SNPJ Lawrence, Pa.	4.23
82—178	SNPJ Cleveland, Ohio	2.00
84—114	SNPJ Roundup, Mont.	4.05
88—242	SNPJ Staunton, Ill.	4.00
94—444	SNPJ Cleveland, Ohio	2.00
96—352	SNPJ Kincaid, Ill.	4.00
98—425	SNPJ Triadelphia, W. Va.	3.00
103—9	SNPJ Yale, Kans.	1.00
104—432	SNPJ Miners Mills, Pa.	2.00
105—14	SNPJ Waukegan, Ill.	24.00
106—361	SNPJ McIntyre, Pa.	1.00
107—165	SNPJ Wick Haven, Pa.	12.00
108—177	SNPJ Reliance, Wyo.	2.00

Klubi JSZ.:

69—Herminie, Pa. 1.00

Skupaj v decembru 1922.....\$208.36

Tajniki, ki zapazijo v računih kakšno pomoto, so prošeni, da jo naznanijo takoj tajništvu J. S. Z. Naslo-
vite: Frank Petrich, 3639 W. 26th St., Chicago.

Tajništvo J. S. Z.

Čitanje Proletarca bi delavcem veliko več zaleglo, če bi čitali mirno in prevdarili vse, kar čitajo, pa pre-
čitali kakšen članek tudi po večkrat. Površno čitanje
daje čitatelju napačne vtiske.

Brez naslova.

Uredniku "Proletarca" priporočam, naj prične u-
rejevati list tako, da ga bodo ljudje radi čitali. Stari,
stokrat priobčeni romani, bi jim gotovo ugajali. Hvali
naj komuniste v Azerbejdžanu in socialiste v Liberiji,
ameriške socialiste in komuniste pa naj napada in jih
zmerja z graftarji in tatovi. V času stavk naj prinaša
ogläse korporacij, v člankih pa naj apelira na delav-
stvo, da naj ne seda na lim socialističnih agitatorjev
in unijskih odbornikov. Pred volitvami naj agitira za
kapitalistične kandidate, potem, ko so izvoljeni in
niso pripravljani nič več plačati za pomoč, naj jih
napada. To ugaja ljudem! Tudi novic naj ne zanemar-
ja, takih namreč, ki ljudem ugajajo. Kdo pa naj čita
le stvari o delavskem gibanju? K vragu z njimi! Ljudje
so lahko vseeno napredni, pa naj čitajo samo romane,
napade na socialiste, ali pa o novorojenih teletih z
dvema glavama in o petelinih, ki nesejo jajca. Tudi u-
prava lista lahko dobi iz teh vrstic nekaj blagohotnih
migljajev.

Ako si hočeš pridobiti med maso ugled, se rav-
naj po vetru. Vsaki dan vrzi klobuk v zrak, da pro-
najdeš, v katero smer piha veter. Tja jo udari. Imej v
listnici zmerom kos papirja, na katerem boš imel oz-
načeno svoje prepričanje. Če se bo zavoj bankovcev
debelil, bo to znamenje, da imaš dobro prepričanje, če
ne, si na napačni poti in najbrž propadaš! Najbolje
je, da ravnaš tako-le: Če si med klerikalnimi ljudmi,
bodi klerikalen, ultraklerikalen in da svojo pobožnost
tudi dokažeš, podari ženskam lepe rožne vence, otro-
kom, če so že dovolj odrasli, pa mašne knjižice obrob-
ljene s slonovino. Manjšim daj svete podobice. Če si
med naprednimi ljudmi, ki jim je napredek zabavlja-
nje čez socialiste, glej, da boš še boljše zabavljaj kot
oni. Ako pa te nesrečni slučaj zanese med ljudi, ki so
socialisti, jim pripoveduj, koliko si že storil za socia-
listično stvar, koliko žrtvoval, koliko klubov ustano-
vil in kako bi delal čudeže v socialističnem gibanju,
če ne bi bilo "voditeljev" ki so te ovirali pri tvojem
nesebičnem delu in ti metali polena pod noge. Tako
delaj, pa te bodo vsi radi imeli, z vsemi boš lahko iz-
hajal in z vsemi trgoval. Listnica se ti bo debelila, do-
kaz, da je tvoje prepričanje na pravem mestu.

"Glasilo slovenskih delavcev" v New Yorku se
hduje nad 750 slovenskih socialistov in posebno nad
Proletarca. Trčke in druge peče zgaga, da jo razlivajo
po nedolžnem papirju, ki jim ni nič hudega storil.
Slovenski sodrugi in drugi delavci bi morali imeti več
spoštovanja do "svojega" newyorškega glasila in
"svoje" banke.

Od kar izhaja "glasilo slovenskih delavcev", da
je to dokazuje že njegovo ime, — "Glas Naroda", —
je bilo vedno v boju za pridobivanje sredstev newyor-
škemu centru, ki se nahaja sedaj na Cortlandt
Streetu. Vedno se je borilo za pravo stranko ameriške-
ga ljudstva, in ta je republikanska stranka.

Ne samo to.

V stavkah, ki so se vršile pred leti v Pennsylvani-
ji in drugod, je "glasilo slovenskih delavcev" skr-
belo, da je bila stavka čim prej končana in tako de-
lavcem skrajšalo počitnice.

Še veliko bolj dobrodelen je bil centrum na Cort-
landt streetu v času zadnje premogarske stavke. Iz
svoje banke so dvignili vsoto več tisoč dolarjev in na-
kupili obleke in hrane za stavkarje in njihove druž-

ne. Beda v premogovnih okrožjih je bila preprečena po prizadevanju "glasila slovenskih delavcev" in njegove banke. Absolutno!

Pircu se je zadnjič tole sanjalo. Ko je prišel zjutraj k stranki, h kateri navadno prihaja spiti požirek ali dva, so mu povedali, da je "Enakopravnost" prenehala izhajati. Od veselja prežet nad tako novico, je zvrnil še tri kozarčke. Vstopi Kunde, in mu pove, da je čul na St. Clair Avenue, da je Proletarca zadela kap. Še tri kozarčke! Tudi Kunde je pil. V sobo vstopi domač fant, in mu pove, da so na konvenciji S. N. P. J. zmagali napredni ljudje. Vse socialiste so pometali iz odbora. "Uredništvo Prosvete bodo ponudili vam, če boste pristopili v SNPJ.," mu je dejal. "Nemogoče. . . Neverjetno. . ." je jecljal Lojze. Nato se je prebudil. Vstati pa ni mogel do drugega dne.

"Maščevanje je moje," pravi gospod. Kaj pomaga, če se kakšen kutar smatra za nadgospoda in misli, da mora Bog plesati, kakor on žvižga!

Nekaj mora biti socialistična stranka na vsak način vredna, drugače bi ji njeni nasprotniki v reakcionarnem in provokatorskem taboru ne posvečali toliko prostora v svojih listih, v katerih gromadijo o nji laži kakor za stavo.

Veliki tatovi, ki so danes "prominentni" patriotje, in njihovi pomagači pretakajo solze samih simpatij do ubogega delavstva, ki postaja plen socialistov. Kako lepo bi bilo na svetu za male in velike tatove ter njihove lakaje, če ne bi bilo socialistov!

MILLARD RESTAVRANT

V. JIRANEK in A. KRUCKY, lastnika.

3604 W. 26th Street Chicago, Ill.
(Prvo nadstropje.)

Pristna domača kuhinja, cene zmerne.
Se priporočata Slovencem.

Dramski odsek slov. soc. kluba št. 1,

—vprizori—

v nedeljo 11. februarja v dvorani ČSPS.
na 18. cesti v bližini S. Racine ulice

veseloigro v treh dejanjih

"PRI BELEM KONJIČKU".

Vstopnina 50c. Dvorana odprta ob 2:30 popoldne; pričetek igre točno ob 3. Po igri ples in prosta zabava.—Prihodnja dramska predstava bo v nedeljo 1. aprila v ravno tej dvorani.

Dramski odsek soc. kluba št. 1.

VABILO NA PLESNO VESELICO,

ki jo priredi društvo

SLOVENSKI DOM, št. 86, S. N. P. J.

**v nedeljo 21. januarja ob 2. popoldne
v dvorani Mozart, 1536 Clybourn Ave.,
Chicago, Ill.**

Slovensko občinstvo vabimo, da poseti to prireditve v obilem številu. Najboljši plesalci dobe nagrade, ki jo bo plačalo društvo v zlatu; prva nagrada je \$10, druga \$5, tretja \$2.50. — Za vsestransko zabavo bo najboljšo preskrbljeno.

Na svidenje 21. januarja v Mozartovi dvorani!

ODBOR.

JOHN GORŠE

5714 So. Kedzie Ave., Chicago, Ill.

Tel.: Republic 3196.

MODERNA KROJAŠKA DELAVNICA.

Izdelujem obleke po najnovšem kroju.

Cene zmerne. Da vam bo pri meni izdelana obleka pristojala, jamčim.

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE ST.,
CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot regalij, prekoramnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih zastav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali američanskih, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih inštrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAMFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav.
Za obilna naročila se toplo priporočam.

Vrnimo se k prvotnemu pomenu.

Rimljani so po sprejemu julijskega koledarja (ki ga je upeljal leta 46 pred Kristusom Julij Cezar) obhajali prvi januar kot velik splošen praznik. Izmenjavali so med seboj darila in obiske. Ta darilo so zvali "strenae", izraz, ki izvira od običaja začetega od pravičnega kralja Tacija. Temu kralju so darovali prvi dan leta 747 pred Kristusom veje oljčnih dreves, ki so bile natrgane v svetem Gaju mesta Strenua; to darilo je veljalo za dobro znamenje. Povrnimo se k temu prvotnemu pomenu ("strenuus" pomenja v latinščini močan, krepak, delaven) in imejmo Trinerjevo zdravilno grenko vino v svojem domu tekom celega leta 1923! To zanesljivo zdravilo bo poskrbelo, da bodo Vaša čreva vedno odprta in čista, in njih redno delovanje bo pospeševalo vašo moč, energičnost in delavnost in Vas bo usposobilo za življenske bitke leta 1923. Vsak lekarnar ali trgovec z zdravili ima v zalogi Trinerjeva zdravila. Pišite na Joseph Triner Com-

pany, Chicago, Ill., ako slučajno ne morete dobiti Trinerjevega grenkega vina pri Vašem trgovcu.

برادري

NAROČAJTE "BUDUČNOST".

Srbska sekcija Jugoslovanske socialistične Zveze izdaja "Budučnost", srbsko-hrvatsko glasilo J. S. Z., ki izhaja v Detroitu, Mich., kot tednik.

Priporočajte hrvatskim in srbskim delavcem, da se naročajo na "Budučnost". Skrbite, da se hrvatski in srbski člani v slovenskih klubih naroče na ta list. Uspeh lista je odvisen od cirkulacije. Čim več naročnikov, večji bo uspeh.

Naslov lista je:

"BUDUČNOST", 5424 Russell St., Detroit, Mich.

Naročnina: Za celo leto \$2; za pol leta \$1. Za inozemstvo \$3 za celo leto, \$1.50 za pol leta.

Telefon Canal 4340.

VINKO ARBANAS

1320 W. 18th St., Chicago, Ill.
Med Throop in Blue Island Ave.

Edina slovenska - hrvatska
trgovina cvetic

Izbera svežih cvetic za ples, svatbe,
pogrebe, itd.

Severova zdravila vzdržujejo
zdravje v družinah.

Hripavost

in kašelj sta zelo neprijetna simptoma. Da preprečite težje posledice
vzemite

Severa's Cough Balsam,

ki prinaša zaželjeno in hitro pomoč. Imajte ga pri roki v hiši za zimate
mesece.

Cena 25 in 50 centov.

Vprašajte po lekarnah.

Severov Almanah za leto 1923

je natisnjen. Dobe se po vseh le-
karnah zastoj, ali pišite nam.

W. F. SEVERA CO.
CEDAR RAPIDS, IOWA

"THE MILWAUKEE LEADER"

Največji Ameriški socialistični dne-
vnik.

Naročnina: \$6.00 za celo leto,
\$3.00 za pol leta in \$1.50 za tri
mesece.

Naslov: 532 Chestnut Street,
MILWAUKEE, WIS.

LAWNDALE CLOTHING HOUSE

3649-51 W. 26th Street,
CHICAGO, ILL.

Priporoča Slovencem svojo bogato zalogo moš-
kih in deških oblek, srajc, klobukov, cepic, ovratni-
kov, spodnje obleke itd. itd.

Cene zmerne — Postrežba točna.

Naročajte najboljši in najbolj raz-
širjen socialistični dnevnik v Ameriki

"THE NEW YORK CALL"

112 Fourth Avenue,

NEW YORK, N. Y.

Naročnino za dnevne in nedeljske
izdaje \$12 za celo leto; \$7 za pol leta;
\$4 za tri mesece; \$1.50 za en mesec;
samo nedeljske izdaje \$3 na leto.
Samo dnevne izdaje \$9 na leto; pol
leta \$5; en mesec \$1.25.

SLOVENSKA BANKA

Zakrajšek & Češark

70 — 9th Ave.,
New York City

pošilja denar v stari kraj
hitro, zanesljivo in po
nizkih cenah,

prodaja vozne listke za
vse važne prekomor-
ske linije, in

opravlja vse druge posle,
ki so v zvezi s starim
krajem.

Postrežba točna in
solidna.

Edini slovenski pogrebnik

MARTIN BARETINČIČ

324 BROAD STREET

Tel. 1475

JOHNSTOWN, PA.